

ZPRÁVA ZA ROK 2023

O STAVU VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODANÝCH PROTI ČESKÉ REPUBLICE K MEZINÁRODNÍM ORGÁNŮM OCHRANY LIDSKÝCH PRÁV

PŘEHLED ZPRÁVY

SHRNUTÍ

- KANCELÁŘ VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE
- EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
- EVROPSKÝ VÝBOR PRO SOCIÁLNÍ PRÁVA
- SMLUVNÍ ORGÁNY OSN
- DALŠÍ ČINNOSTI KANCELÁŘE VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE

SHRNUTÍ

Vládní zmocněnec a jeho tým zastupují Českou republiku v řízeních před Evropským soudem pro lidská práva, Evropským výborem pro sociální práva a o sedmi výbory OSN. Zajišťují též výkon rozsudků štrasburského soudu a implementaci rozhodnutí ostatních zmíněných mezinárodních lidskoprávních orgánů. V neposlední řadě vykonávají i další odborné činnosti směřující k posílení naplňování mezinárodních závazků v oblasti lidských práv orgány České republiky.

ESLP vydal v roce 2023 ve vztahu k České republice rozhodnutí o celkem 33 stížnostech. To je poměrně velký nárůst oproti minulým letům; za předchozích 5 let Soud rozhodl v průměru jen o 14 stížnostech. **Porušení** některého z ustanovení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ESLP shledal jen ve dvou věcech, tedy **jen v 6 % případů**. Rozsudky o porušení se týkaly úmrtí pacienta v psychiatrické nemocnici po použití taseru a následného vyšetřování této události (V) a kontradiktornosti řízení před Ústavním soudem (*Janáček*). Rozhodnutím o neporušení Úmluvy či o nepřijatelnosti stížnosti, tedy **úspěchem obhajoby České republiky**, skončilo 25 řízení, tedy **76 % případů**. Tyto případy se týkaly např. snížení platů soudců, kárného řízení s exekutory, umístění dětí do ústavní péče, styku rodičů s dětmi, výslechu svědků v trestním řízení a mnoha dalších otázek.

V řízeních, která byla před ESLP v roce 2023 skončena, stěžovatelé požadovali spravedlivé zadostiučinění (majetkovou škodu, nemajetkovou újmu a náhradu nákladů řízení) v celkové výši cca 162,55 milionů Kč. Z rozhodnutí Soudu vznikly České republice závazky toliko ve výši 1,13 milionu Kč. **Obhajoba** státu ze strany kanceláře vládního zmocněnce tedy státnímu rozpočtu **ušetřila částku ve výši přesahující 161 milionů Kč**.

K vyjádření Soud loni vládě zaslal 21 nových případů. Týkají se např. sterilizace coby podmínky pro právní uznání změny pohlaví, odsouzení na základě doznání učiněného během výslechů v přípravném řízení v nepřítomnosti obhájce, práva na styk s dítětem, vzdělávání žáků s poruchou autistického spektra, soudnictví ve věci mládeže a mnoha dalších otázek. Na rozhodnutí před ESLP čekají i mnohé další stížnosti, mj. též mezistátní stížnost Lichtenštejnska proti České republice.

Ostatní mezinárodní orgány ochrany lidských práv v loňském roce ve vztahu k České republice vydaly čtyři rozhodnutí, přičemž **porušení** základních práv a svobod shledaly **jen ve dvou** z nich. Evropský výbor pro sociální práva ohledně absence sběru etnických dat o dětech v institucionální péči státu (ERRC) a Výbor OSN pro práva dětí ohledně kolizního opatrovnictví a participačních práv dětí (*B. J. a P. J.*).

Lze shrnout, že **obhajoba** České republiky je v řízeních před ESLP i dalšími mezinárodními orgány ochrany lidských práv **zajištěna na vysoké úrovni**.

V oblasti **výkonu rozsudků** ESLP a rozhodnutí dalších mezinárodních lidskoprávních orgánů došlo v loňském roce k **řadě významných posunů**. Slibné kroky byly učiněny ohledně vzdělávání romských žáků (rozsudek *D. H. a ostatní*). Řada opatření byla přijata v oblasti zajištění účinného a nezávislého vyšetřování použití síly ze strany policistů (rozsudky *B. Ú. a Sládková*) či snížení délek extradičních vazeb (rozsudek *Komissarov*). Významného pokroku bylo dosaženo též v posílení práv dětí do 15 let věku v řízení o činu jinak trestném (rozhodnutí *ICJ*) nebo umísťování dětí do tzv. kojeneckých ústavů (rozhodnutí *ERRC a MDAC*).

Nápravy se na druhou stranu zatím **nepodařilo dosáhnout** zejména ve věci odstranění sterilizace jakožto podmínky **právního uznání změny pohlaví** (rozhodnutí *Transgender Europe a ILGA-Europe*) a zajištění **rovných příležitostí žen a mužů** v oblasti odměňování (rozhodnutí *UWE*). Dokončit započaté kroky bude třeba ve věci legislativního zakotvení **nepřijatelnosti tělesného trestání dětí** (rozhodnutí *Approach*) a **segregace romských žáků** ve vzdělávání (rozsudek *D. H. a ostatní*). **Na tyto oblasti by se tedy vláda měla zaměřit**.

1. KANCELÁŘ VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE

Kancelář vládního zmocněnce („KVZ“), která je odborem Ministerstva spravedlnosti, zastupuje Českou republiku v řízeních před devíti mezinárodními orgány ochrany lidských práv:

- Evropským soudem pro lidská práva („ESLP; „Soud“) v řízeních o individuálních stížnostech,
- Evropským výborem pro sociální práva („EVSP“) v řízeních o kolektivních stížnostech,
- tzv. smluvními orgány OSN v řízeních o individuálních oznámeních. Těmito smluvními orgány jsou Výbor OSN pro lidská práva; Výbor OSN proti mučení; Výbor OSN pro odstranění rasové diskriminace; Výbor OSN pro odstranění diskriminace žen; Výbor OSN pro práva dítěte; Výbor OSN pro nucená zmizení a Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením.

Vedle právního zastupování státu v těchto řízeních KVZ zabezpečuje výkon rozsudků ESLP a implementaci rozhodnutí ostatních zmíněných mezinárodních orgánů ochrany lidských práv na vnitrostátní úrovni. Zároveň zastupuje Českou republiku v řízeních o dohledu nad výkonem těchto rozhodnutí, která probíhají před mezinárodními orgány.

V neposlední řadě kancelář vládního zmocněnce vykonává řadu odborných činností, jejichž účelem je posílení naplňování a dodržování mezinárodních úmluv o lidských právech na vnitrostátní úrovni, a v konečném důsledku tak předcházení porušení základních práv v České republice.

Působnost, postavení a činnost KVZ vedle kompetenčního zákona a zákona o státní službě blíže upravují též zákon č. 186/2011 Sb., o poskytování součinnosti pro účely řízení před některými mezinárodními soudy a jinými mezinárodními kontrolními orgány, a Statut vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před mezinárodními orgány ochrany lidských práv, schválený [usnesením vlády](#) ze dne 14. června 2024 č. 420.

Široký okruh působnosti kanceláře vládního zmocněnce nalézá odraz i ve struktuře této zprávy, kterou vládní zmocněnci každoročně prostřednictvím ministra spravedlnosti předkládá vládě. Následující tři kapitoly jsou věnovány po řadě případům u Evropského soudu pro lidská práva, Evropského výboru pro sociální práva a lidskoprávním výborům OSN. Naleznete v nich informace o rozhodnutích, která tyto orgány ve vztahu k České republice loňský rok vydaly a případech, o nichž řízení v loňském roce probíhalo a nebylo ukončeno. Důležitou součástí těchto kapitol jsou i informace o případech, které v loňském roce byly či i nadále jsou ve fázi výkonu. Poslední kapitola je věnována souvisejícím činnostem, které směřují k posílení základních práv a svobod v České republice – zpřístupňování mezinárodní judikatury lidských práv, školení a výuka v oblasti lidských práv, legislativní činnost a práce ve vnitrostátních a mezinárodních pracovních skupinách.

V roce 2023 v kanceláři vládního zmocněnce působili:

- Mgr. [Petr Konůpka](#), vládní zmocněnci a ředitel odboru kancelář vládního zmocněnce,
- Mgr. Eva Petrová, vedoucí oddělení implementace, a JUDr. Vladimír Janoušek Pysk, LL.M., vedoucí oddělení litigace, zástupci vládního zmocněnce,
- právničky a právníci Mgr. Bc. Monika Hanych, Ph.D., LL.M. (do září 2023), Mgr. Eliška Hronová, Mgr. Martina Jirsová, LL.M., Mgr. Miroslav Kaštyl, JUDr. Jana Martinková, Ph.D., LL.M., Mgr. Kateřina Radová, Mgr. Anna Plačková, LL.M., jakož i Mgr. Liubou Asenova jako asistentka.

Kancelář vládního zmocněnce sídlí na adrese Na Děkanec 3, Praha 2. Lze ji kontaktovat telefonicky na čísle 221 997 437 nebo elektronickou poštou na adrese kvz@msp.justice.cz.

2. EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

Evropský soud pro lidská práva posuzuje stížnosti jednotlivců na porušení některého z práv a svobod zakotvených v Evropské úmluvě o lidských právech a jejích dodatkových protokolech („Úmluva“). Je oprávněn posuzovat i mezistátní případy, kdy jedna ze smluvních stran Úmluvy namítá její porušování ze strany jiného státu. Více se o řízení před ESLP dozvíte [zde](#).

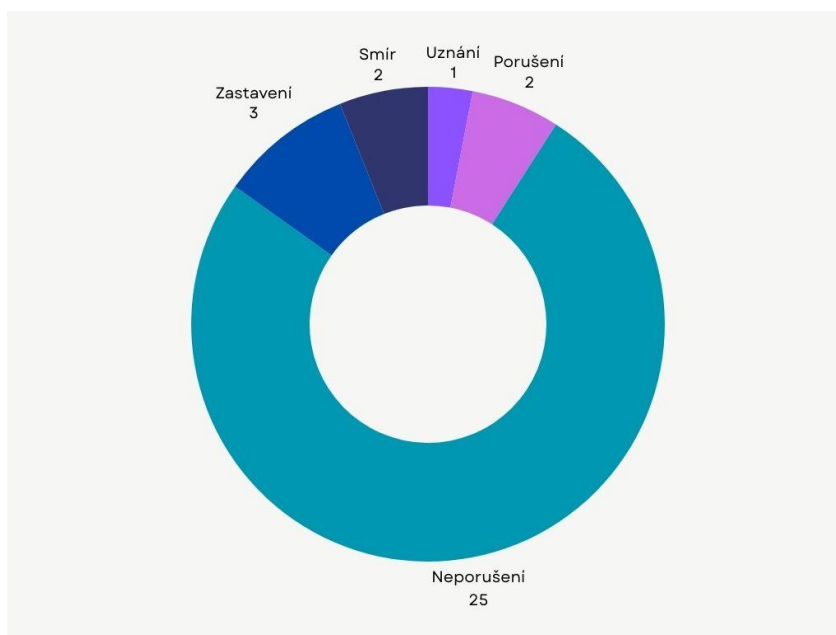
Dohled nad výkonem rozsudků ESLP vykonává Výbor ministrů Rady Evropy. Na vnitrostátní úrovni je výkon zajišťován prostřednictvím Kolegia expertů pro výkon rozsudků ESLP. Členy Kolegia, které je poradním orgánem vládního zmocněnce, jsou zástupci všech ministerstev, obou komor Parlamentu, všech tří vrcholných soudů, veřejného ochránce práv, nevládních organizací a nezávislí experti. K činnosti Kolegia se dozvíte více [zde](#).

2.1 BILANCE ROZHODNUTÝCH STÍŽNOSTÍ

2.1.1 BILANCE ZA ROK 2023

V roce 2023 ESLP ve vztahu k České republice rozhodl odůvodněným rozhodnutím o 33 stížnostech:

- ve 25 věcech neshledal žádné porušení Úmluvy, ať již rozsudkem či rozhodnutím o nepřijatelnosti (76 % rozhodnutých případů),
- vydal 2 rozsudky, v němž dospěl k závěru, že došlo k porušení Úmluvy (6 % rozhodnutých případů),
- schválil 2 smírná urovnání (6 % rozhodnutých případů),
- schválil 1 jednostranné prohlášení vlády (3 % rozhodnutých případů), a
- vydal 3 rozhodnutí o zastavení řízení, jelikož stěžovatelé přestali se Soudem komunikovat (9 % rozhodnutých případů).

Těchto 33 případů tvoří nicméně jen malou výšeč z objemu kauz, jimiž se Soud ve vztahu k České republice zabývá. Velkou většinu stížností (podaných nejen proti České republice) Soud odmítne z dů-

vodu nesplnění některé z podmínek přijatelnosti, aniž by k tomuto závěru potřeboval stanovisko žalované vlády. V loňském roce tedy Soud rozhodl o celkem 343 stížnostech směřujících proti České republice.¹ V této celkové perspektivě v roce 2023 Soud shledal porušení jen v 0,6 % případů.

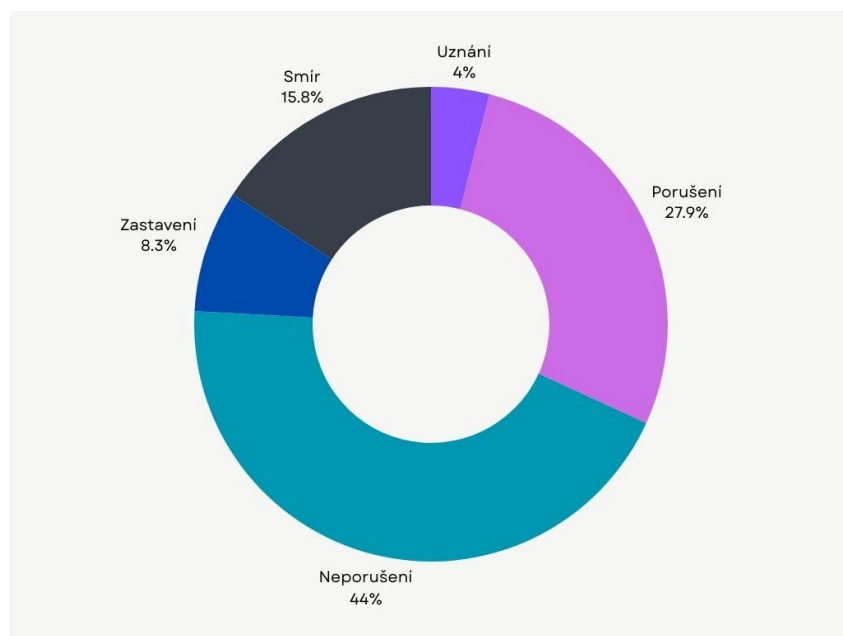
V roce 2023 Česká republika hradila spravedlivé zadostiučinění, ať již na ně vznikl nárok v důsledku vydání odsuzujícího rozsudku, sjednání smíru nebo vydání jednostranného prohlášení, v celkové výši cca 1,13 mil. Kč. V řízeních, která byla loni ukončena, stěžovatelé z titulu spravedlivého zadostiučinění požadovali celkovou částku cca 162,55 mil. Kč. V částce cca 161,5 mil. Kč tak byla obhajoba České republiky úspěšná.

Vládě bylo v roce 2023 oznámeno 21 nových stížností. Ke konci roku 2023 čekalo Soudě na vyřízení celkem 131 stížností.²

2.1.2 CELKOVÁ BILANCE OD ROKU 1993

Delší časové období, na rozdíl od jednoho kalendářního roku, za který je zpráva podávána, umožňuje získat komplexnější obrázek o rozhodování Soudu vůči České republice. Od 1. ledna 1993, kdy je Česká republika samostatně součástí systému Úmluvy, do 31. prosince 2023, ESLP vydal rozhodnutí o celkem 829 stížnostech, které byly české vládě zaslány k vyjádření:

- porušení Úmluvy ESLP shledal ve 231 případech,
- rozsudek o porušení Úmluvy či rozhodnutí o nepřijatelnosti stížnosti vydal ve 365 případech,
- ve 33 případech vláda jednostranným prohlášením uznala, že k porušení Úmluvy došlo,
- ve 131 případech byla řízení ukončeno smírně,
- řízení o 69 stížnostech bylo zastaveno, většinou z důvodu procesní pasivity stěžovatele.

¹ Údaje dle statistik Soudu dostupných [zde](#).

² Celkově Soud na konci roku 2023 evidoval 68 450 stížností čekajících na vyřízení. Česká republika tak z hlediska celkové zátěže ESLP představuje velmi malou výšeč. Nejvíce stížností, přes 23 000, Soud registruje proti Turecku. Na druhém místě je Rusko s 12 450 stížnostmi a na třetím místě Ukrajina s 8 750 stížnostmi. Jen tyto tři státy představují více než 65 % objemu celkové agendy Soudu. Rusko bylo v reakci na napadení Ukrajiny s účinností od 16. září 2022 vyloučeno z Rady Evropy a od tohoto data přestalo být Úmluvou vázáno. O stížnostech, v nichž k namítanému porušení Úmluvy došlo do té doby, je nicméně Soud příslušný rozhodnout. Jen za rok 2023 rozhodl o 5 499 stížnostech podaných proti Rusku.

Jak již bylo řečeno i výše, graf zachycuje pouze zlomek z celkového počtu případů předložených za již více než 30 let proti České republice. Naprostá většina stížností, cca 93-95 %, ročně nebývá žalované vládě oznamována, jelikož proces projednávání těchto podání v podstatě záhy po doručení Soudu končí jejich odmítnutím samosoudcem, případně i administrativním odmítnutím pro nesplnění formálních náležitostí. Pokud tedy zahrneme i takto odmítnuté stížnosti, lze říci, že ESLP shledá porušení jen v cca 1-2 % stížností, které jsou proti České republice k němu podány.

2.2 ROZHODNUTÍ ESLP V ŘÍZENÍCH PROTI ČESKÉ REPUBLICCE

2.2.1 ODSUZUJÍCÍ ROZSUDKY

ESLP vůči České republice v roce 2023 vydal dva odsuzující rozsudky:

- ve věci [Janáček](#) Soud shledal porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jelikož **Ústavní soud v rozporu se zásadou kontradiktornosti řízení nezaslal účastníkovi řízení k vyjádření písemná stanoviska**, která si vyžádal od obecných soudů;
- ve věci [V](#) Soud rozhodl o porušení hmotněprávní složky práva na život podle článku 2 Úmluvy, a to v souvislosti s **úmrtním pacienta na psychiatrické klinice po použití taseru policií a podání medikace** personálem nemocnice. Dále Soud jednomyslně rozhodl o porušení procesní složky článku 2 Úmluvy kvůli **pochybením při vyšetřování** této události.

2.2.2 ROZSUDKY O NEPORUŠENÍ ÚMLUVY A ROZHODNUTÍ O NEPŘIJATELNOSTI

V uplynulém roce Soud vydal sedm rozsudků, v nichž dospěl k závěru, že Úmluva ani její protokoly porušeny nebyly:

- ve věci [FU QUAN, s. r. o.](#) velký senát Soudu rozhodl o nepřijatelosti stížnosti týkající se **zajištění majetku obchodní společnosti v rámci trestního řízení proti jejím společníkům**, a to na poli práva na přístup k soudu pro zjevnou neopodstatněnost a na poli vlastnického práva zčásti pro neslučitelnost *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy a zčásti pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy;
- velký senát Soudu rozhodl též o stížnosti [Grosam](#) týkající se **kárného řízení se soudním exekutorem**: v rovině namítaného porušení práva na nezávislý a nestranný soud dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy ji odmítl pro nedodržení předepsané šestiměsíční lhůty, ohledně práva na odvolání z důvodu neslučitelnosti této námítky *ratione materiae* s článkem 2 Protokolu č. 7 a ve vztahu k ostatním výhradám na nespravedlivost řízení pro zjevnou neopodstatněnost;
- ve věci [Kubát a ostatní](#) Soud shledal, že v souvislosti se **zásahy státu do soudcovských platů v letech 2011–2014** nedošlo k porušení práva na spravedlivé řízení podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy ani práva na pokojné užívání majetku podle článku 1 Protokolu č. 1. Námítku porušení zákazu diskriminace na poli článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 1 Protokolu č. 1 Soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou;
- ve věci [Jírová a ostatní](#) ESLP dospěl k závěru, že rozhodnutí vnitrostátních soudů o **zákazu styku mezi pěstouny a dítětem** nepředstavovalo porušení článku 8 Úmluvy, neboť odpovídalo nejlepšímu zájmu dítěte a bylo dostatečně přesvědčivě osvědčeno, že styk pěstounů s dítětem nepříznivě působil na jeho vývoj a psychiku;

- ve věci [P. N.](#) Soud rozhodl o neporušení článku 8 Úmluvy stěžovatele za situace, kdy jeho bývalá manželka odcestovala s jejich dětmi do Spojených států amerických, aniž by však stěžovatel vyvolal řízení o navrácení dle Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, a kdy následně matka uspěla s návrhem na nahrazení souhlasu stěžovatele s **přemístěním bydliště dětí**;
- ve věci [X](#) Soud neshledal porušení článku 8 Úmluvy v řízení o výkonu rozhodnutí o **navrácení dcery stěžovatelky do Spojených států amerických**;
- ve věci [Pařízek](#) Soud rozhodl, že povinnost nájemce bytu **zpětně zaplatit deregulované nájemné** byla v souladu s článkem 1 Protokolu č. 1, jelikož skokové zvýšení nájemného pro něj neznamenovalo nepřiměřené břemeno; ESLP též shledal, že postup vnitrostátních soudů, které ve věci rozhodovaly opakovaně, byl v souladu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy zakotvujícím právo na spravedlivý proces.

Pro nesplnění podmínek přijatelnosti stanovených Úmluvou Soud odmítl celkem 13 stížností. Do této kategorie patří i rozhodnutí, jimiž Soud stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost. Tato rozhodnutí se formou a obsahem v zásadě neliší od rozsudků o neporušení Úmluvy:

- ve věci [Usnul](#) Soud rozhodl o nepřijatelnosti stížnosti, v níž soudní exekutor poukazyval na **nemožnost napadnout rozhodnutí kárného soudu odvoláním**, z důvodu neslučitelnosti *ratione materiae* s Úmluvou; zbývající námitky ohledně nespravedlivosti řízení odmítl pro zjevnou neopodstatněnost;
- ve věci [Vinškovský](#) Soud dospěl k závěru, že zamítnutím návrhu „sociálního otce“ na přiznání práva na styk s nezletilou dle § 927 občanského zákoníku, se kterou žil více než dva roky ve společné domácnosti, vnitrostátní soudy neporušily své pozitivní povinnosti plynoucí z článku 8 Úmluvy;
- ve věci [Konečný](#) ESLP odmítl námitku na porušení **zásady** kontradiktornosti řízení chráněné čl. 6 odst. 1 Úmluvy pro absenci podstatné újmy, jelikož stanovisko státního zastupitelství k dovolání, které Nejvyšší soud opomněl stěžovateli poslat, neobsahovalo nové skutečnosti způsobilé ovlivnit výsledek řízení. Jako zjevně neopodstatněnou odmítl námitku porušení zásady rovnosti zbraní spočívající v tom, že podle názoru stěžovatele soudy přikládaly větší váhu výpovědím poškozeného a očitých svědků než svědectvím obhajoby potvrzujícím jeho alibi;
- ve věci [Kuklovi](#) Soud odmítl námitku porušení práva na respektování soukromého a rodinného života v důsledku přítomnosti podzemního vysokotlakého plynovodu v těsné blízkosti obydlí stěžovatelů pro zjevnou neopodstatněnost, jelikož nedosáhla minimální úrovně závažnosti vyžadované článkem 8 Úmluvy. Pro zjevnou neopodstatněnost Soud odmítl i námitku, že nemovitost umístěním plynovodu ztratila na hodnotě;
- ve věci [Karas](#) ESLP odmítl jako zjevně neopodstatněnou stížnost otce, kterému byl stanoven asistovaný kontakt s dítětem v rozsahu třikrát ročně na jednu hodinu, jelikož vnitrostátní orgány daly stěžovateli před omezením kontaktu dostatek příležitostí k rozvinutí vztahu s dítětem a prokázání rodičovských schopností, soudy postupovaly v řízení pečlivě a stěžovatel byl do rozhodovacího procesu řádně zapojen;
- ve věci [Marcoski a Rath](#) Soud odmítl jako zjevně neopodstatněné námitky, že řízení o předběžné úpravě péče a styku bylo v rozporu s právem matky a dítěte na rodinný život ve smyslu článku 8 Úmluvy, že došlo k porušení práva na přístup k Ústavnímu soudu dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy a že Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí jako kolizní opatrovník neposkytl dítěti účinné právní zastoupení a řádně nehájil jeho nejlepší zájem;

- ve věci [Sládek](#) Soud dospěl k závěru, že trestní řízení vedoucí k odsouzení stěžovatele, v jehož rámci vypovídal v přípravném řízení svědek bez účasti obhájkyne stěžovatele, a na hlavním líčení utajený svědek, bylo jako celek spravedlivé, a proto stížnost na poli čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) Úmluvy odmítl pro zjevnou neopodstatněnost;
- ve věci [Francovi](#) ESLP odmítl stížnost na porušení článků 2 a 3 Úmluvy týkající se vyšetřování úmrtí příbuzného stěžovatelů, k němuž došlo při policejním zákroku, a to zčásti jako zjevně neopodstatněnou, zčásti pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy;
- ve věci [AUTO HÉGR, a. s.](#) Soud prohlásil stížnost stěžovatelské společnosti za zjevně neopodstatněnou, když shledal, že odmítnutím její ústavní stížnosti bez poskytnutí výslovného vyjádření k doplňujícímu podání nedošlo k porušení jejího práva na přístup k soudu a práva na odůvodnění rozhodnutí ve smyslu článku 6 Úmluvy;
- ve věci [Němeček](#) ESLP odmítl stížnost, v níž stěžovatel namítal porušení práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy z důvodu tvrzeného nevyřádkování se s jednou z námitek podjatosti vznesených stěžovatelem vůči dvěma různým soudcům Ústavního soudu, pro absenci podstatné újmy;
- ve věci [Dohnal](#) Soud odmítl pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy stížnost namítající porušení článku 1 Protokolu č. 1 z důvodu zpochybnění vlastnického práva stěžovatele k pozemku, který stěžovatel získal v dědickém řízení, avšak užívá je stát.

2.2.3 STÍŽNOSTI, O NICHŽ BYLO ŘÍZENÍ ZASTAVENO

Případy, v nichž Soud rozhodl o vyškrtnutí stížnosti ze seznamu svých případů, a tedy řízení o nich zastavil, pokrývají tři okruhy situací. *První* možností je, že stát uzavřel se stěžovatelem smírné urovnání. *Druhou* pak situace, kdy se stát po neúspěšném jednání o smíru uchýlil k jednostrannému prohlášení vlády, jímž uznal porušení Úmluvy v projednávané věci a stěžovateli nabídl zadostiučinění za toto porušení. Ve *třetí* modelové situaci stěžovatel vzal stížnost zpět nebo byl procesně nečinný.

Co se týká první situace, Soud vydal následující dvě rozhodnutí, jimiž schválil smírná urovnání stížností:

- ve věci [Spieler](#), která se týkala **nepřiměřené délky trestního řízení**, byla stěžovateli uhrazena částka 3 650 €;
- ve věci [Nadrchal](#), jejíž podstatou bylo **zastavení řízení o odškodnění z důvodu neuhrazení soudního poplatku za odvolání** poté, co bylo novelou zrušeno osvobození tohoto typu žalob od poplatkové povinnosti, avšak Ústavní soud záhy dovedl, že vybírání poplatku za odvolání v těchto řízeních nemá oporu v zákoně, byla stěžovateli uhrazena částka 4 500 €.

V roce 2023 Soud schválil jedno jednostranné prohlášení vlády, a to ve věci [Hanuša](#) ve které vláda uznala porušení článků 2 a 3 Úmluvy kvůli **nepřiměřeně nízké náhradě za újmu na zdraví**, která byla stěžovateli přiznána v souvislosti s policejním zásahem, při němž utrpěl četná a závažná poranění, a stěžovateli následně uhradila částku 7 000 €.

Konečně, Soud v roce 2023 z důvodu procesní pasivity stěžovatele či ztráty kontaktu právního zástupce se stěžovateli zastavil řízení o třech stížnostech:

- ve věci [Žuk](#), v níž stěžovatelka tvrdila, že jí byl odepřen přístup k soudu vzhledem k **nepřiměřeně vyšší soudnímu poplatku**, který měla uhradit, a zamítnutí její žádosti o osvobození od soudního poplatku;
- ve věci [Tulej](#), v níž byla zpochybnována zákonnost zbavení svobody s ohledem na celkovou dobu **trvání ústavní ochranné sexuologické léčby**;

- ve věci [A. R. a ostatní](#), která se týkala **zajištění žadatelů o azyl, kteří o sobě tvrdili, že jsou nezletilí, jakož i určení jejich věku.**

2.3 PROBÍHAJÍCÍ ŘÍZENÍ U ESLP PROTI ČESKÉ REPUBLICE

2.3.1 NOVĚ OZNÁMENÉ STÍŽNOSTI

Soud v roce 2023 oznámil vládě České republiky celkem 21 nových stížností. Seřazeny jsou podle hlavních dotčených ustanovení Úmluvy nebo jejich protokolů. Stížnosti, o nichž Soud v loňském roce i rozhodl, jsou uvedeny výše a v následujícím přehledu již nefigurují:

- článek 3 (zákaz špatného zacházení) ve spojení s článkem 13 (právo na účinné opravné prostředky) stál na pozadí stížnosti [Valchář](#), která se týkala absence poučení o správném procesním postupu a **promlčení nároku na náhradu za nemajetkovou újmu způsobenou protiprávním jednáním policisty** během výkonu služby;³
- článek 3 (zákaz špatného zacházení), článek 8 (právo na respektování soukromého života) a článek 14 (zákaz diskriminace) jsou namítány v anonymizované stížnosti [T. H.](#), která se týká **sterilizace coby podmínky pro právní uznání změny pohlaví**;
- článek 6 (právo na spravedlivý proces) a článek 8 (právo na respektování soukromého života) jsou předmětem námitek ve stížnosti [Brož](#), která se týká **zproštění insolvenčního správce výkonu funkce** v konkrétním řízení bez ústního projednání;
- článek 6 (právo na spravedlivý proces) a článek 1 Protokolu č. 1 (ochrana majetku) jsou namítány ve stížnosti [Patočka](#) vlastníka bytového domu z důvodu zastavení **řízení o náhradu škody za regulaci nájemného** bylo ve fázi odvolacího řízení zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku;
- článek 6 (právo na spravedlivý proces) byl dovoláván ve stížnosti [Horyna](#), který mělo být porušen odmítnutím ústavní stížnosti z důvodu **absence povinného právního zastoupení v řízení před Ústavním soudem**, ačkoli stěžovatel avizoval doplnění ústavní stížnosti poté, co mu bude určen advokát Českou advokátní komorou;⁴
- článek 6 (právo na spravedlivý proces) a článek 8 (právo na respektování korespondence) jsou v sázce u stížnosti [Macharik](#) poukazující na odsouzení za krácení daní na základě **nezákonného důkazu**, obsahu e-mailové komunikace, opatřené podle údajně jiného ustanovení trestního řádu, než slouží k danému účelu;
- článek 6 (právo na spravedlivý proces) je namítán i ve stížnosti [Krpelík](#), kde byl stěžovatel se sníženým intelektem **odsouzen primárně na základě doznání, která učinil během výslechů v přípravném řízení v nepřítomnosti obhájce**;
- článek 6 (právo na spravedlivý proces) je také základem stížnosti [Bouša](#) týkající se tvrzeného porušení požadavků na nestrannost soudu a presumpci nevinu v důsledku odsouzení na základě výpovědi spoluobžalovaného svědka, se kterým obžaloba uzavřela **dohodu o vině a trestu**;
- článek 6 (právo na spravedlivý proces) je předmětem i stížnosti [Hlaváček](#), v níž jde o **procesní záruky**, zejména právo na obhajobu a na výslech svědků, **v řízeních ve věcech dětí mladších 15 let o činu jinak trestném**;

³ Dne 15. února 2024 Soud schválil smírné urovnání mezi stranami, v němž se vláda stěžovateli zavázala jako náhradu vyplatit částku 5 400 €.

⁴ Dne 14. března 2024 Soud stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

- článek 8 (právo na respektování obydlí) hraje ústřední roli ve stížnosti [Brodilová a ostatní](#), která se týká sporu o **vyklizení squatu v usedlosti Cibulka**, kde stěžovatelé údajně užívali objekt na základě dohody s vlastníkem, a proto mělo být vyklizení realizováno postupem předvídaným prostředky občanského práva, nikoli na základě trestního oznámení a donucením ze strany policie;
- článek 8 (právo na respektování rodinného života) je klíčový ve stížnosti [Kyrian](#), v níž **biologický otec** dítěte, které má z důvodu právní domněnky otcovství v rodném listě jako otce zapsaného manžela matky, usiluje o stanovení **styku se synem** a uložení povinnosti matrikovým rodičům informovat ho o nezletilém;
- článek 8 (právo na respektování rodinného života) a článek 13 (právo na účinné opravné prostředky) představují právní základ argumentace ve stížnosti [Münster](#) týkající se nemožnosti otce vykonávat **právo na styk s dítětem**;
- článek 14 (zákaz diskriminace) ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1 (právo na vzdělání), článek 6 (právo na spravedlivý proces) a článek 8 (právo na respektování soukromého života) jsou předmětem anonymizované stížnosti [S.](#), jejíž podstatou je **nepřijetí přiměřených úprav** odpovídajících individuálním vzdělávacím potřebám **žáka s poruchou autistického spektra**;
- článek 14 (zákaz diskriminace), článek 8 (právo na respektování rodinného života) a článek 6 (právo na spravedlivý proces) jsou nastoleny v anonymizované stížnosti [W](#), která má odhalovat přetrvávající předsudky vůči otcům při rozhodování soudů o úpravě styku rodičů k dětem, konkrétně odmítnutí návrhu stěžovatele na **svěření dětí do střídavé péče**, třebaže mu byl stanoven styk s dětmi v rozsahu podobném (12 dní v měsíci), čímž mu vznikla povinnost platit výživné a naopak pozbyl možnosti čerpat některá daňová zvýhodnění;
- článek 1 Protokolu č. 1 (ochrana majetku) je ustanovením, o které se opírá stížnost [Dopravní a rozvojové středisko a.s.](#), jejíž podstatou je tvrzené omezení vlastnického práva k vydraženému pozemku z důvodu **obecného užívání účelové komunikace**, která přes něj vede;
- článek 1 Protokolu č. 1 (ochrana majetku) je namítán také ve stížnosti [Žalud](#) týkající se nároku na náhradu škody za nepřiměřené a nucené omezení vlastnického práva v důsledku **regulace nájemného** v období před vyhlášením přelomového nálezu Ústavního soudu z roku 2000, kterým prohlásil nečinnost zákonodárce spočívající v nepřijetí deregulačního zákona za protiústavní.

2.3.2 STÍŽNOSTI OZNÁMENÉ V PŘEDCHOZÍCH LETECH

Řízení o následujících stížnostech, které byly vládě komunikovány v předchozích letech, v roce 2023 před Soudem stále probíhala. V řadě z nich byla v roce 2023 Soudu předkládána stanoviska:

- články 2, 3, 8 a 14 Úmluvy a článek 1 Protokolu č. 1 hrály klíčovou roli v první klimatické stížnosti ve věci [Duarte Agostinho a ostatní proti Portugalsku a 32 dalším státům](#), včetně České republiky, ve které stěžovatelé, skupina šesti dětí a mladších dospělých z Portugalska, namítali, že žalované státy neplní své závazky v boji proti **změně klimatu a globálnímu oteplování**;⁵
- článku 3 (zákaz nelidského a ponižujícího zacházení) a článku 8 (právo na respektování soukromého života) se dotýkají stížnosti [Y](#) a [Z](#), v nichž je namítáno porušení pozitivního závazku státu přijmout a účinně uplatňovat ustanovení trestního práva za účelem kriminalizace a stíhání všech nekonsenzuálních sexuálních aktů, zde tvrzeného dlouhodobého **sexuálního zneužívání stěžovatelek ze strany katolických kněží**;

⁵ Dne 9. dubna 2024 velký senát Soudu stížnost ve vztahu k České republice odmítl s tím, že namítaná porušení Úmluvy nespadají do její jurisdikce.

- články 5 odst. 1 a 4 (právo na svobodu a osobní bezpečnost) jsou dále předmětem stížnosti [Spišák](#), která se týká rozdílného režimu a podmínek pro přezkum zákonnosti trvání **vazby u mladistvých a dospělých** podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže a trestního řádu;
- článek 5 Úmluvy (právo na svobodu a osobní bezpečnost) vystupuje do popředí u sedmi stížností [Zadeh](#), zaslaných ve dvou vlnách (č. 35207/17, 21437/18, 42343/18 a 1662/19; č. 19642/19, 28287/19, 24883/19), které se vztahují k posuzování vazby v trestních řízeních vedených proti stěžovateli, a to z hlediska čl. 5 odst. 3 (právo na přiměřenou dobu vedení vazebního trestního stíhání, nebo na propuštění během řízení), kdy je zkoumaným problémem nejenom **délka samotného stíhání**, během nějž byla na stěžovatele uvalena **vazba**, ale i otázka, zda je namístě posuzovat vazbu společně ve dvou trestních řízeních proti stěžovateli, a čl. 5 odst. 4 (právo na urychlené rozhodnutí o žádosti o propuštění), s nímž je srovnávána právě **délka řízení o četných žádostech o propuštění** podaných stěžovatelem, které probíhalo před obecnými soudy a před Ústavním soudem;
- článku 6 (právo na spravedlivý proces) se týkají stížnosti [Crites a Rabinovitz](#) a [Kulichová](#), v nichž je namítáno porušení práva na **přístup k Ústavnímu soudu** z důvodu tvrzeného přepjatého formalismu při výkladu a uplatňování podmínek pro přípustnost ústavních stížností;
- článku 6 odst. 2 (presumpce nevinny) se dovolává stěžovatel ve věci [Machalický](#) z důvodu, že formulace obsažené v odůvodnění rozhodnutí soudů v řízení o žalobě na náhradu škody za nezákonné trestní stíhání odporují zásadě **presumpce nevinny**, když soudy shledaly, že trestní stíhání nelze považovat za nezákonné, jelikož bylo zastaveno z důvodu promlčení trestnosti činu, a současně bylo zjištěno, že se stěžovatel dopustil jednání, které by jinak bylo trestným činem;
- článek 8 (právo na respektování korespondence) je dovoláván v již zmíněné druhé skupině stížností [Zadeh](#) (č. 19642/19, 28287/19 a 24883/19) v souvislosti s tím, že **dokumenty zasílané do věznic právním zástupcem stěžovatele měli prohlížet příslušníci vězeňské služby**;
- článku 8 (právo na respektování korespondence) se dále týká stížnost [UNI LEGAL, advokátní kancelář, s.r.o.](#), v níž jde o prohlídku serverovny a **pořízení kopií značného množství elektronických dat advokátní kanceláře**, jejíž zaměstnanci byli podezříváni z účasti na rozsáhlých a sofistikovaných daňových podvodech;
- článek 8 (právo na respektování soukromého života) je namítán také ve stížnosti [Veselý](#), která se týká přiměřenosti **výše odškodnění** přiznaného vnitrostátními soudy stěžovateli z **titulu bolestného** v souvislosti s nedbalostním pochybením lékařů při operaci;
- článek 8 (právo na soukromý a rodinný život) je dotčen i v **rodinně-právní kauze** [A. P. a A. M.](#), kterou předložila Soudu matka také jménem své nezletilé dcery, jež však byla svěřena do péče otce, což vyvolává otázku, zda je matka oprávněna za dítě jednat;
- článek 1 Protokolu č. 1 (právo na majetek) a článek 6 Úmluvy (právo na spravedlivý proces) jsou namítány v případě tří stížností na problematiku **církevních restitucí**, přičemž ve věci [Suverénního řádu Maltézských rytířů](#) jde o souběh výlukového (konfiskace dle Benešových dekretů) a restitučního důvodu (konfiskace podle zákona o revizi první pozemkové reformy) a ve spojených věcech [Rybářství Třeboň a.s. a Rybářství Třeboň Hld. a.s.](#) o určení neplatnosti privatizace nemovitých věcí soukromou osobou z podnětu církevních řádů domáhajících se jejich vydání dle zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi;

- článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (právo pokojně užívat majetek) byl předmětem stížnosti ve věci [Wiegandová](#) (č. 51391/19), ve které se stěžovatelka, právní nástupkyně původního vlastníka, domáhala **zrušení či omezení věcného břemene** k bytové jednotce, která vznikla půdní vestavbou provedenou již před restitucí domu;⁶
- článek 1 Protokolu č. 7 (procesní záruky v případě vyhoštění cizinců) a článek 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života) vystupovaly do popředí ve věci [Mirzoyan](#), která se týkala neprodloužení platnosti **povolení k pobytu** za účelem podnikání u dlouhodobě usazeného cizince, jehož setrvání na území České republiky byl v **utajovaných materiálech** označen za **ohrožení národní bezpečnosti**, protože v navazujícím řízení mu nebyla sdělena ani podstata důvodů, na kterých byla rozhodnutí založena;⁷
- specifickou je věc *Krajčík proti České republice* (č. 11723/23). Tato stížnost vládě dosud nebyla zaslána k vyjádření, avšak Soud v ní v březnu 2023 vydal **předběžné opatření**. Věc se týká soudem nařízeného vystěhování stěžovatele, kvadruplegika trpícího roztroušenou sklerózou, z centra sociálních služeb, v němž pobýval bez právního důvodu již více než 5 let. Nucené vystěhování mělo proběhnout v březnu 2023. Soud předběžným opatřením odložil vystěhování stěžovatele o měsíc a vyzval vládu k podání informace, jaké jiné zařízení by stěžovatele mohlo přijmout a poskytnout mu adekvátní péči s ohledem na jeho zdravotní stav a denní potřeby, včetně jeho požadavku umístění na jednolůžkový pokoj, kterých je nedostatek. Po intenzivních jednáních KVZ se zástupci relevantních institucí a se zástupci stěžovatele se stěžovatel přestěhoval do jednolůžkového pokoje jiného zařízení v daném kraji, které mu poskytuje služby adekvátní jeho zdravotnímu stavu a denním potřebám. Soud následně předběžné opatření zrušil.
- V neposlední řadě, vedle individuálních stížností čelí Česká republika od srpna 2020 také **mezistátní stížnosti**, kterou podalo *Lichtenštejnsko* (č. 35738/20). V té je napadán postup vnitrostátních soudů v sérii nedávných či nynějších řízení o určení vlastnického práva k nemovitostem, které byly po druhé světové válce Františku Josefovi II. Lichtenštejnskému a dalším příslušníkům knížecího rodu coby osobám německé národnosti konfiskovány na základě tzv. **Benešových dekretů**.

Podnět k zahájení mezistátního řízení vzešel ze sporu o pozemky v okolí Říčan u Prahy, které byly ještě v 21. století formálně vedeny v katastru nemovitostí na bývalého knížete Františka Josefa II. Nadace spravující knížecí majetky coby univerzální dědic zahrnula tyto pozemky do pozůstalosti a na základě výsledku dědického řízení dosáhla jejich převedení v katastru nemovitostí. Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových zahájil neprodleně řízení o určení vlastnického práva k těmto pozemkům, které skončilo v únoru 2020 potvrzením, že jejich vlastníkem je Česká republika, která je od skončení války spravuje a hospodaří na nich. Kromě „říčanské kauzy“ se stížnost týká dalších 34 vnitrostátních řízení. Pouze jedno ale snese srovnání s okolnostmi říčanské kauzy. Jeho předmětem je pozemek v Praze 10 – Kolovratech o výměře 18 m² a zcela bezvýznamné hodnoty.

Ostatních 33 řízení bylo naopak zahájeno lichtenštejnskými subjekty s cílem domoci se určení vlastnického práva a vydání nemovitostí, jež jsou od jejich konfiskace vedeny v pozemkové evidenci jako vlastnictví státu, popř. ekvivalentního peněžitého plnění. Podstatou těchto žalob je snaha obejít restituční předpisy, které žalobcům cizí státní příslušnosti nárok na navrácení majetku zkonfiskovaného před rozhodným datem 25. února 1948 nepřiznávají. V těchto řízeních jde nejen o tisíce hektarů zemědělské a lesní půdy ve vlastnictví státu, kraje a obcí po celé České republice (zejména však na Moravě a ve Slezsku), ale taktéž o řadu chráněných památek nevyčísitelné kulturně-historické hodnoty, jako je Lednicko-valtický areál, zámky ve Velkých Losínách a Bučovicích anebo hrad

⁶ Dne 11. ledna 2024 Soud rozsudkem shledal, že k porušení článku 1 Protokolu č. 1 nedošlo.

⁷ Dne 16. května 2024 Soud rozsudkem shledal, že k porušení článku 8 nedošlo a článek 1 Protokolu č. 7 není na projednávanou věc použitelný.

Šternberk. Přesná hodnota požadovaných nemovitostí není známa, ale s jistotou půjde o miliardy, pravděpodobně spíše o desítky miliard korun.

V řízeních, kde české soudy již stačily rozhodnout, byly žaloby lichtenštejnských subjektů zamítnuty. Většina sporných řízení se aktuálně nachází ve stádiu projednávání před obecnými soudy. V průběhu roku 2023 se již více než desítka případů dostala až k Ústavnímu soudu. Klíčový je především **nález pléna Ústavního soudu** z dubna 2024,⁸ ve kterém tento soud poměrem 14 hlasů vůči 1 zamítl ústavní stížnost Nadace knížete z Lichtenštejna a Hanse Adama II. Precizně se přitom vyjádřil ke všem stěžejním právním i skutkovým argumentům stěžovatelů. Ústavní soud tím na národní úrovni stvrdil, že v soudobých řízeních nedochází k porušování základních práv a svobod lichtenštejnských subjektů. Od té doby Ústavní soud odmítl několik dalších ústavních stížností.⁹

Podle lichtenštejnské strany dochází postupem českých soudů k systematickému porušování četných ustanovení Úmluvy. Konkrétně je namítáno porušení práva na spravedlivý proces (čl. 6 odst. 1), na respektování soukromého života (článek 8 Úmluvy), na ochranu majetku (článek 1 Protokolu č. 1), na účinné prostředky nápravy (článek 13) a zákazu diskriminace (článek 14 Úmluvy). Podstata kritiky postupu českých soudů spočívá v tom, že se řádně nevypořádaly s argumenty ohledně tvrzené nezákonnosti provedené konfiskace, že použití ‚vyhaslého‘ dekretu č. 12/1945 Sb. v soudobých řízeních bylo nepředvídatelné, dehonestující vůči samotnému knížeti a je navíc v rozporu s právem každého přihlásit se ke své národnosti, neboť je na lichtenštejnské subjekty pohlíženo proti jejich vůli jako na osoby německé národnosti. Protistrana dále tvrdí, že na rozdíl od subjektů z jiných zemí nebyly lichtenštejnští státní příslušníci nikdy za konfiskace majetku odškodněni na základě dvoustranné mezistátní dohody, že jim byl nezákonně a bez náhrady odňat majetek, že s ohledem na průběh řízení nemají k dispozici účinný vnitrostátní prostředek nápravy a že naše orgány svým postupem lichtenštejnské subjekty diskriminují na etnickém základě. Přestože tedy mezistátní stížnost vyvěrá ze soudobých vnitrostátních řízení, na jejím pozadí stojí přesvědčení lichtenštejnské strany, že majetky příslušníků knížecího rodu, jakožto osob lichtenštejnské, a nikoli německé národnosti, v případě Františka Josefa II. navíc hlavy státu, již přísluší imunita podle mezinárodního práva, nebyl v roce 1945 oprávněně konfiskován, za což by jim měla náležet odpovídající náhrada.

V průběhu let 2021 a 2022 Česká republika i žalující stát předložily Soudu několik obsáhlých **stanovisek k přijatelnosti a odůvodněnosti** mezistátní stížnosti. V dubnu 2022 Soud vyhověl návrhu české vlády a s odvoláním na zásadu procesní ekonomie rozhodl o odložení otázky spravedlivého zadostiučinění na pozdější stádium řízení, kdy bude zřejmé, zda a do jaké míry byla Úmluva porušena. V podrobnostech o stanoviscích viz zprávy o činnosti za roky 2021 a 2022.

V průběhu roku 2023 protistrana Soudu zaslala několik vyjádření, jejichž účelem bylo informovat o průběhu a vývoji vnitrostátních řízení. Česká strana vyrozuměla Soud o výše zmíněném nálezu pléna Ústavního soudu a poskytla mu jeho úplný překlad do angličtiny.

V prosinci 2023 lichtenštejnská strana požádala Soud, aby nařídil ve věci **ústní slyšení**. Česká republika následně Soud požádala o oddělené rozhodnutí o **přijatelnosti** mezistátní stížnosti a nařízení jednání, jen pokud některou z námitek shledá přijatelnými. O procesních návrzích obou stran Soud dosud nerozhodl.

⁸ Nález sp. zn. Pl. ÚS 10/24 ze dne 4. dubna 2024.

⁹ Viz usnesení IV. ÚS 2802/23 ze dne 17. dubna 2024, a usnesení sp. zn. I. ÚS 970/24, I. ÚS 2991/23, II. ÚS 2803/23, II. ÚS 3140/23, IV. ÚS 2705/23 ze dne 24. dubna 2024 a usnesení z IV. 424/24 ze dne 30. dubna 2024.

Pokud jde o **otázku mimosoudní dohody s Lichtenštejnem**, o které bylo referováno v médiích, je předně třeba uvést, že česká vláda v rámci řízení před Soudem neobdržela žádný návrh dohody. V dopise dědičného prince Aloise z Lichtenštejna adresovaném prezidentu republiky z října 2023 však protistrana nastínila své návrhy a stěžejní body možné dohody. V médiích je následně prezentována hesla „žádné restituce“, „žádné odškodnění“ a „investice a nová spolupráce“. Ty měly spočívat ve zřízení společného fondu či nadace, na níž budou převedena vlastnická práva k majetku, a uložení povinnosti Nadaci knížete z Lichtenštejna odpovědně a udržitelně s majetkem hospodařit.

Poněkud stranou pozornosti zůstala podmínka, že lichtenštejnské straně měla být zaručena výlučná správa, užívání a výnosy všech do fondu vložených nemovitostí. Přistoupení na mimosoudní vyrovnání by tedy fakticky znamenalo, že český stát by pozbyl vlastnické právo k předmětnému majetku, ztratil kontrolu nad jeho dalším osudem (konečné slovo ohledně hospodaření, správy a nakládání s ním by připadlo Nadaci knížete z Lichtenštejna) a výlučné právo majetek užívat a požívat výnosů z něj by připadl protistraně.

Je též třeba mít na paměti, že jakákoli mimosoudní dohoda s Lichtenštejnem s sebou nevyhnutelně nese faktické uznání, jakkoli nevyřčené, že konfiskace lichtenštejnského majetku byla neoprávněná. Logicky by tak mohla být vnímána jako revize dekretů prezidenta republiky, restitučního zákonodárství a prolomení restituční hranice 25. února 1948. Vnesla by tak do stávajících majetkoprávních vztahů velkou právní nejistotu. Nepochybně by též vyvolala vlnu obdobných nároků dalších osob, které rovněž přišly o majetek před 25. únorem 1948.

O smírném urovnání řízení před Soudem je nyní předčasné uvažovat. I Soud otázku případného přiznání spravedlivého zadostiučinění odložil na pozdější fázi po vydání rozsudku. Jakkoli výsledek soudního řízení nelze nikdy úplně s jistotou předjímat, ve světle existující a ustálené judikatury Soudu a s ohledem na precizně zpracovanou obhajobu má Česká republika v řízení silné postavení. Je třeba zdůraznit, že Soud nemá pravomoc přezkoumávat rozhodnutí přijatá bezprostředně po druhé světové válce. Soud též státům ponechává značnou volnost, jak se vypořádají se svou minulostí. Česká republika uplatnila řadu důvodů nepřijatelnosti stížnosti. Většina námitek protistrany tak nemusí být nakonec vůbec věcně projednána, natož aby vedla k přiznání miliardového odškodnění.

2.4 ŘÍZENÍ U ESLP, DO NICHŽ SE ČESKÁ REPUBLIKA ZAPOJILA JAKO VEDLEJŠÍ ÚČASTNÍK

Na základě článku 36 Úmluvy může stát vstoupit jako vedlejší účastník do řízení, která jsou vedena proti jiným státům. Článek 36 odst. 1 Úmluvy dává státu možnost vstoupit do řízení na podporu vlastních státních příslušníků. Intervence podle čl. 36 odst. 2 Úmluvy se netýkají našich občanů (nebo právnických osob), ale jde o řízení, kde Soudem řešená právní otázka je pro zájmy České republiky významná.

2.4.1 SKONČENÁ ŘÍZENÍ V ROCE 2023

Soud v loňském roce rozhodl ve dvou věcech, do nichž Česká republika vstoupila jako vedlejší účastník:

- věc [Bonzano a ostatní proti Itálii](#), kde jedním ze stěžovatelů byl i český občan, se týkala **nemožnosti dosáhnout právního uznání rodičovského vztahu stejnopohlavních rodičů k dítěti narozenému prostřednictvím náhradního mateřství formou přepisu údajů ze zahraničního rodného listu do matriční knihy**. Česká republika intervenovala na podporu nejlepšího zájmu dotčeného dítěte, které se bez právního uznání rodičovského vztahu k rodičům ocitalo v právním vakuu. S ohledem na vývoj

judikatury italských soudů, na základě které je v těchto případech nyní možné osvojení dítěte, Soud dne 30. května 2023 stížnost prohlásil za nepřijatelnou;

- ve věci [Sanchez proti Francii](#) Soud posuzoval rozsah **odpovědnosti veřejně činné osoby za obsah komentářů, které třetí osoby učiní na zdi jejího profilu na sociální síti**, a přiměřenost uložené trestněprávní sankce za to, že po dobu 6 týdnů stěžovatel nechal na své veřejně přístupné zdi příspěvek, který podněcoval k rasové nenávisti. Dne 15. května 2023 vydal velký senát Soudu rozsudek, v němž dospěl k závěru o neporušení článku 10 Úmluvy.

2.4.2 PROBÍHAJÍCÍ ŘÍZENÍ V ROCE 2023

Následující dvě řízení, do nichž Česká republika vstoupila jako vedlejší účastník, v roce 2023¹⁰ probíhala:

- v první řadě jde o řízení ve věci *Ukrajina proti Rusku (X)* (č. 11055/22), v níž Ukrajina brojí proti **závažnému a masovému porušování lidských práv páchanému Ruskou federací na ukrajinském území od 24. února 2022**, v jehož důsledku došlo k zabití, zranění, zadržení či zmizení desítek tisíců civilistů a zničení domovů a majetku stovek tisíců obyvatel. Namítanými ustanoveními Úmluvy jsou články 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 13 a 14, jakož i čl. 1 Protokolu č. 1, čl. 2 Protokolu č. 1, čl. 2 Protokolu č. 4 a čl. 3 Protokolu č. 4. Česká republika získala povolení vstoupit do uvedeného řízení spolu s dalšími 25 státy, přičemž na základě výzvy Soudu všechny tyto státy svůj postup koordinují a předložily společné podání;
- dále o věc *ITALMODA MARIANO PREVITI a ostatní proti Nizozemsku*, která navazuje na rozsudek Soudního dvora Evropské unie *Staatssecretaris van Financiën proti Schoenimport „Italmoda“ Mariano Previti vof a další* (spojené věci C-131/13, C-163/13 a C-164/13, rozsudek ze dne 18. prosince 2014). Důležitou projednávanou otázkou je, zda **odepření nároku na odpočet** podle šesté směrnice Rady 77/388/EHS ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obrátu – Společný systém **daně z přidané hodnoty**: jednotný základ daně představovalo za okolností projednávané věci trestní postih ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy (právo na spravedlivý proces), který by zakládal použitelnost ne-jenom tohoto ustanovení, ale také článku 7 Úmluvy (uložení trestu jen na základě zákona).

2.5 VÝKON ROZSUDKŮ ESLP

Výkon rozsudku Soudu v sobě nese dvě roviny. *Individuální* zahrnuje úhradu přiznaného spravedlivého zadostiučinění a přijetí dalších individuálních opatření k nápravě, jejichž cílem je *restitutio in integrum*, tedy uvedení situace stěžovatele do stavu předcházejícího zjištěnému porušení Úmluvy v rozsahu, v němž to je možné. Tato další individuální opatření k nápravě nabývají zpravidla podoby obnovy řízení před Ústavním soudem podle § 119 a násl. zákona o Ústavním soudu.

Obecná opatření k nápravě mají za cíl předejít, případně ukončit další porušování Úmluvy v jiných případech obdobných tomu rozhodnutému. Mívají povahu změn právní úpravy, soudní judikatury či správní praxe. Každý rozsudek je projednáván na Kolegiu expertů pro výkon rozsudků Soudu, jež je poradním orgánem vládního zmocněnce. K jeho složení a činnosti více [zde](#). Překlad rozsudku do českého jazyka je vždy zveřejněn v [české databázi judikatury Soudu](#) a jeho anotace publikována ve [Zpravodaji KVZ](#).

¹⁰ V dubnu 2024 Česká republika vstoupila do řízení [Společnost svobody informace, z.s. proti Rusku](#) na podporu českého spolku, jehož činnost byla v Rusku na základě zákona o zahraničních agentech zakázána. Toto řízení bude v podrobnostech předmětem zprávy za rok 2024.

Dohled nad výkonem rozsudků vykonává Výbor ministrů Rady Evropy, jemuž je odsouzený stát povinen do 6 měsíců od právní moci rozsudku podat zprávu o tom, jaká opatření přijal či plánuje přijmout k jeho výkonu. Výbor ministrů následně v písemném řízení, případně i s ústním projednáním, věc projedná a buď vyzve stát k přijetí dalších opatření, nebo dohled nad výkonem rozsudku, pakliže byl státem plně vykonán, uzavře. Odmítá-li se stát konečným rozsudkem Soudu řídit, může Výbor ministrů věc předložit k rozhodnutí Soudu.

2.5.1 PŘÍPADY, V NICHŽ VÝBOR MINISTRŮ DOHLED NAD VÝKONEM ROZSUDKU UZAVŘEL

V roce 2023 Výbor ministrů Rady Evropy uzavřel dohled nad výkonem rozsudku věci [Tempel](#), v němž Soud shledal, že řízení ve věci stěžovatele, **odsouzeného k doživotnímu trestu za dvojnásobnou vraždu, nebylo spravedlivé**, jak vyžaduje čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a to především kvůli postupu odvolacího soudu, který čtyřikrát zrušil zprošťující rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu projednání, protože měl odlišný pohled na otázku věrohodnosti klíčového svědka, jehož ovšem sám nevyšlechl. Na základě § 262 trestního řádu následně odvolací soud nařídil, aby věc projednal a rozhodl jiný senát téhož soudu a později dokonce jiný soud v rámci jeho obvodu. Ten mohl být dle názoru Soudu ve svém rozhodování ovlivněn, jelikož mohl postup nadřízeného soudu chápat tak, že je odvolací soud ochoten akceptovat jedině výrok o vině.

Podrobný popis individuálních a obecných opatření, která byla k výkonu tohoto rozsudku přijata, jsou uvedena ve zprávě za minulý rok. Závěrečná zpráva pro Výbor ministrů je k dispozici [zde](#).

2.5.2 PŘÍPADY, V NICHŽ JIŽ BYLA POTŘEBNÁ OPATŘENÍ PŘIJATA

Tyto situace lze obecně vyhodnotit tak, že nezbytná obecná opatření přijata byla, nebo žádná specifická potřeba v této oblasti ani nevznikla. Výbor ministrů byl o přijatých opatřeních informován a v současné době očekáváme formální uzavření dohledu nad výkonem těchto rozsudků. V roce 2023 do této skupiny patřily tři rozsudky:

- ve věci [Pálka a ostatní](#) Soud shledal, že tím, že stěžovatelům byla za jejich pozemky vyvlastněné z důvodu stavby rychlostní komunikace vyplacena toliko tzv. úřední cena stanovená na základě cenových předpisů a **vnitrostátní orgány nijak neposoudily přiměřenost poskytnuté náhrady za vyvlastněné nemovitosti k jejich tržní hodnotě**, došlo k porušení majetkových práv stěžovatelů chráněných článkem 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

V prosinci 2023 předložila KVZ Výboru ministrů závěrečnou zprávu o výkonu rozsudku, v níž shrnuje opatření, která byla k výkonu rozsudku přijata; k dispozici je [zde](#). V ní Výbor ministrů mj. informovala, že v obnoveném řízení Ústavní soud zrušil dne 4. dubna 2023 nálezem sp. zn. Pl. ÚS 20/22 rozsudky Nejvyššího soudu, Vrchního soudu v Praze a Městského soudu v Praze, které byly dříve ve věci stěžovatelů vydány. Úkolem těchto soudů nyní bude určit výši náhrady za vyvlastněné pozemky, která bude v souladu s judikaturou Soudu.

- ve věci [Komissarov](#) Soud konstatoval, že došlo k porušení práva stěžovatele na osobní svobodu ve smyslu čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy pro jeho držení ve **vydávací vazbě po nepřiměřeně dlouhou dobu**, která byla způsobena **průtahy v azylovém řízení**, jež odporovaly vnitrostátním lhůtám, přičemž vnitrostátní orgány na tyto průtahy nereagovaly s požadovanou péčí.

Přijetí obecných opatření v rámci výkonu rozsudku se týkají tří hlavních oblastí, a to (i) postupu Ministerstva vnitra v azylovém řízení; (ii) postupu správních soudů v azylovém řízení a (iii) postupu trestních soudů při vyřizování žádostí o propuštění ze zadržení do doby vydání.

Jedním z cílů obecných opatření je, aby Ministerstvo vnitra spolu se správními soudy postupovaly v případech souběžně probíhajících azylových a extradičních řízení urychleně a v souladu se zákonnými lhůtami, které jsou přiměřeně a rozumně nastaveny. Za tímto účelem byla prodloužena lhůta v § 27 odst. 7 zákona o azylu pro vydání rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu ze strany Ministerstva vnitra z 60 na 90 dní.

Pro dodržení 60denní lhůty dle § 32 odst. 4 zákona o azylu ze strany správních soudů při rozhodování o opravných prostředcích bylo za klíčovou označena potřeba včasné identifikace věcí spadající pod dané ustanovení při nápadu na soud. Za tímto účelem Ministerstvo vnitra zavedlo speciální spisovou značku, kterou nově označuje azylové případy běžící souběžně s extradičním řízením, která má soudům pomoci na první pohled tyto případy identifikovat a zařadit je mezi prioritní. Kancelář vládního zmocněnce o této novince informovala všechny správní soudy, přičemž v následných diskusích o se zástupci správních soudů bylo toto opatření označeno za vhodné a účinné.

Druhým cílem je, aby trestní soudy rozhodující o žádostech o propuštění vydávaných osob z předběžně a vydávací vazby do doby jejich vydání posuzovaly, zda je pokračování držení ve vazbě přípustné podle čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy s ohledem na délku a průběh souběžně probíhajícího azylového řízení a dané posouzení promítly do odůvodnění svých rozhodnutí. Z jednání se zástupci krajských a vrchních trestních soudů, Nejvyššího státního zastupitelství a Ústavního soudu v červnu 2023 vyplynulo, že k dosažení daného cíle je nejvhodnější cílené školení soudců, jelikož o extradičních věcech rozhodují pouze specializovaní soudci, tedy úzká skupina soudců, pro které je každoročně pořádán seminář Justiční akademii. V listopadu 2023 proto zástupkyně kanceláře vládního zmocněnce na semináři trestní soudce se závěry a povinnostmi plynoucími z rozsudku *Komissarov* seznámila.

Pro získání informací, které trestní soudy potřebují pro řádné posouzení zákonnosti dalšího trvání extradiční vazby dle čl. 5 odst. 4 Úmluvy, byla do důvodové zprávy k § 27 odst. 7 zákona o azylu doplněna informace, že Ministerstvo vnitra bude poskytovat součinnost trestním soudům rozhodujícím o žádostech o propuštění z vazby a na vyžádání jim poskytne podrobné a chronologicky řazené informace o průběhu azylového řízení s uvedením, zda byly dodrženy lhůty stanovené zákonem o azylu, a pokud ne, jaké byly důvody pro jejich překročení.

K vyhodnocení přijatých opatření (podrobné shrnutí cílů přijatých opatření je k dispozici [zde](#)) uspořádala kancelář vládního zmocněnce dne 8. listopadu 2023 kulatý stůl, kterého se zúčastnili zástupci všech dotčených orgánů včetně zástupců Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Nejvyššího státního zastupitelství, soudci krajských soudů správních i trestních úseků, soudci vrchních soudů, Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu. Přijatá obecná opatření byla na kulatém stole vyhodnocena jako přiměřená a dostatečná. Ministerstvo vnitra i zástupci správních soudů zároveň deklarovali připravenost předávat trestním soudům na jejich žádost potřebné informace. O výsledcích kulatého stolu byly informovány všechny relevantní vnitrostátní soudy. Zaslán jim byl i vzor žádosti o poskytnutí informací, které mohou trestní soudy využít v rámci komunikace s Ministerstvem vnitra a správními soudy.

Ústavní soud dne 8. listopadu 2023 vydal nálezný, sp. zn. IV. ÚS 652/22, ve kterém ve světle závazků plynoucích z rozsudku *Komissarov* potvrdil povinnost trestních soudů posuzovat zákonnost dalšího trvání extradiční vazby vzhledem k délce a průběhu azylového řízení.

V prosinci 2023 zaslala kancelář vládního zmocněnce Výboru ministrů Rady Evropy závěrečnou zprávu o výkonu rozsudku (dostupná v češtině [zde](#), v angličtině [zde](#)), ve které shrnuje přijatá opatření k nápravě.

- Ve věci [Janáček](#) (č. 9634/17, rozsudek ze dne 2. února 2023) Soud shledal porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jelikož **Ústavní soud v rozporu se zásadou kontradiktornosti řízení nezaslal účastníkovi řízení k vyjádření písemná stanoviska**, která si vyžádal od obecných soudů.

Předseda Ústavního soudu případ označil za ojedinělé pochybení, které nevyvolává potřebou přijmout formální opatření. Vzhledem k probíhající obměně soudců Ústavního soudu přesto přislíbil podniknout kroky směřující k lepší obeznamenosti soudců s danou judikaturou Soudu, a to nad rámec prostého informování soudců a zaměstnanců Ústavního soudu. Zaprvé, dne 6. září 2023 byly soudci podrobně seznámeni s danou materií na jednání pléna. Zadruhé, o požadavcích kladených na kontradiktornost řízení judikaturou Soudu byli soudci spolu se svými asistenty proškoleni na semináři dne 13. září 2023.

V listopadu 2023 Česká republika předložila Výboru ministrů závěrečnou zprávu o výkonu rozsudku, v níž shrnuje opatření, která byla k výkonu rozsudku přijata (k dispozici [zde](#)).

2.5.3 PŘÍPADY S PŘETRVÁVAJÍCÍ POTŘEBOU PŘIJETÍ OPATŘENÍ K VÝKONU

Opatření k výkonu rozsudku bylo na sklonku roku 2023 třeba přijmout v následujících třech věcech (ve všech přetrvávala potřeba přijetí obecných, nikoli i individuálních opatření k nápravě):

- Ve věci [D. H. a ostatní](#) v záležitosti **nadměrného umístování romských dětí do bývalých zvláštních škol** (mimo hlavní vzdělávací proud) trvá výkon rozsudku již více než 16 let a je ze strany Výboru ministrů předmětem tzv. posíleného dohledu. V rámci posíleného dohledu je Česká republika povinna zpravidla každoročně informovat Výbor ministrů o dalším postupu ve výkonu.

Na konci prosince 2023 předložila Česká republika Výboru ministrů Rady Evropy nový **Akční plán výkonu rozsudku** (dostupný v českém jazyce [zde](#)) s cílem zamezit přetrvávajícímu vzdělávání nepřiměřeně velkého množství romských žáků oproti žákům z majoritní populace dle vzdělávacího programu s upravenými výstupy mimo hlavní vzdělávací proud nebo v etnicky segregovaných běžných školách. **Opatření jsou v Akčním plánu rozdělena tematicky do tří projektových karet**, jejichž podrobný popis tvoří jednotlivé přílohy Akčního plánu. Jedná se o projektové karty: **(1) Podpora škol**; **(2) Reforma poradenského systému**; a **(3) Etnická desegregace**. Plánovaná opatření vycházejí zejména z realizované **Analýzy příčin vyššího podílu romských žáků vzdělávajících se ve třídách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona** („Analýza“) vypracované společnostmi PAQ Research a STEM (dostupná [zde](#)). Analýza byla zadána MŠMT na základě rozhodnutí Výboru ministrů z prosince 2020. Jak výsledky Analýzy, tak návrhy opatření obsažených v Akčním plánu, byly v průběhu roku 2023 projednány Expertním fórem k výkonu rozsudku *D. H. a ostatní*, pracovní skupinou Kolegia expertů k výkonu rozsudků Soudu, jehož členové budou konzultováni i při jejich realizaci.

Předložením Akčního plánu Česká republika naplnila rozhodnutí Výboru ministrů ze září 2022,¹¹ ve kterém Výbor vyjádřil znepokojení nad tím, že se nesnižuje podíl romských žáků vzdělávaných mimo hlavní vzdělávací proud. V rozhodnutí vyzval vládu k předložení plánu opatření, které hodlá přijmout na základě vypracované Analýzy.

V březnu 2024 proběhlo ústní projednání výkonu rozsudku *D. H. a ostatní* na zasedání Výboru ministrů Rady Evropy. Celkově Výbor ministrů návrh opatření přivítal a vyzval k jejich urychlené realizaci dle uvedeného harmonogramu (originální znění rozhodnutí dostupné v angličtině [zde](#); shrnutí v českém jazyce dostupné [zde](#)). Na základě rozhodnutí Výboru ministrů má Česká republika předložit ucelenou zprávu o přijetí všech avizovaných opatření ke konci roku 2025. Již do konce roku 2024

¹¹ Dostupné [zde](#).

musí zaslat analýzu důvodů nízké účasti romských dětí na předškolním vzdělávání, včetně plánu opatření ke zlepšení situace.

- Ve věcech [B. Ů.](#) a [Sládková](#) (č. 9264/15, rozsudek ze dne 6. října 2022 a č. 15741/15, rozsudek ze dne 10. listopadu 2022), týkajících se **absence řádného prošetření tvrzení** stěžovatelů o špatném zacházení, kterému je měli údajně podrobit policisté, a neumožnění **zapojení do šetření událostí** v rozsahu nezbytném k ochraně jejich zájmů.

V první polovině roku 2023 se uskutečnilo setkání s dotčenými subjekty, na které navázaly individuální schůzky týkající se návrhu obecných opatření k nápravě. Ta směřují do dvou oblastí: jednak vedení šetření policií a Generální inspekcí bezpečnostních sborů (GIBS), jednak zapojení obětí. Pro účely řádného šetření případů byla ve spolupráci s dotčenými subjekty zpracována praktická pomůcka pro usnadnění porozumění problematice vyřizování tvrzení o možném špatném zacházení. V pomůcce je především vymezeno špatné zacházení žádající si šetření GIBS, znaky hájitelného tvrzení, vybrané zásady účinného vyšetřování a uvedeny modelové příklady. Pomůcka byla dokončena v březnu 2024 a bude k dispozici příslušníkům policie i GIBS a státním zástupcům.

Dále GIBS a Policie ČR zapracovaly do interních předpisů bližší pravidla a postupy pro posuzování hájitelného tvrzení a vedení účinného vyšetřování. Ohledně zapojení obětí a jejich práv GIBS zapracovala problematiku do interního předpisu s důrazem na respektování práv v předprocesní fázi trestního řízení. Kancelář veřejného ochránce práv připraví informační leták pro oběti a jejich právní zástupce o možnosti obrátit se na GIBS v případech tvrzeného špatného zacházení ze strany policistů a o právech dotčených osob. Leták bude veřejně dostupný. Rozsudky jsou již součástí vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů.

KVZ v červnu 2023 uveřejnila překlad „*Příručky k účinnému vyšetřování a dokumentování mučení a jiného krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání*“ a pořídila i překlad příručky kanceláře Soudu „*Test minimálního stupně závažnosti s ohledem na věc Bouyid proti Belgii*“.

Výkon rozsudků a opatření k nápravě byly projednány na Kolegiu expertů v září 2023 a poté i v květnu 2024. V listopadu 2023 KVZ odeslala Výboru ministrů Rady Evropy Akční plán výkonu rozsudků. K dispozici je [zde](#). Další zprávu bude Výboru ministrů předložena v červenci 2024.

2.5.4 ROZSUDKY POUKAZUJÍCÍ NA VHODNOST PŘIJETÍ URČITÝCH OBECNÝCH OPATŘENÍ

Poněkud specifický případ představují věci [Dubská a Krejzová](#) týkající se otázky **tzv. domácích porodů**. Soud rozhodl, že skutečnost, že stěžovatelky nemohly využít služeb porodní asistentky při domácím porodu, který si přály, čemuž bránila platná právní úprava, nepředstavuje porušení jejich práva na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy.

I přes závěr o neporušení Úmluvy Soud Českou republiku vyzval, aby učinila další pokrok v oblasti porodnictví. Konkrétně zmínil potřebu podrobovat příslušné právní předpisy neustálému přezkumu, aby byl zohledněn lékařský a vědecký vývoj, a také nutnost plného respektování práv žen v oblasti reprodukčního zdraví, zejména prostřednictvím zajištění adekvátních podmínek pro pacienty a zdravotnický personál v porodnicích v České republice.

Dle čl. 46 odst. 1 Úmluvy se státy „zavazují, že se budou řídit konečnými rozsudky Soudu ve všech sporech, jichž jsou stranami“. Ačkoliv se jedná o rozsudek o neporušení Úmluvy, byl směřován vůči České republice, a výše uvedenou výzvu Soudu je tak třeba chápat jako autoritativní a poměrně konkrétní doporučení dalšího postupu vnitrostátních orgánů v oblasti porodnictví. Měly by proto být podniknuty kroky k naplnění této výzvy.

Z uvedeného důvodu Kolegium expertů sleduje jak aktivity Ministerstva zdravotnictví jako odpovědného resortu, tak pracovní skupiny k porodnictví zřízené při Radě vlády pro rovnost žen a mužů. Pracovní skupina se v roce 2023 zabývala řadou důležitých dílčích aspektů z oblasti porodnictví (publikace a sběr statistických dat ke zlepšení porodní a poporodní péče, výživy kojenců a malých dětí; otázka zřizování porodních domů a center a jejich evaluace; výživa kojenců; implementace programu WHO a UNICEF Baby-friendly Hospital Initiative 2018 v České republice aj.). Zrušení metodického doporučení k centrům porodní asistence, k němuž Ministerstvo zdravotnictví přistoupilo 31. října 2022, nebylo ani v roce 2023 adekvátně kompenzováno. Příslušný metodický pokyn byl zrušen mj. s poukazem na to, že otázka center porodní asistence bude blíže řešena v rámci Koncepce rozvoje péče o matku a dítě v České republice do roku 2030. Ministerstvo zdravotnictví představilo na konci roku 2023 první část návrhu této koncepce, ke kterému pracovní skupina k porodnictví nicméně zaujala negativní stanovisko. Podle pracovní skupiny návrh obsahoval pouze dílčí změny ve dvou oblastech – podpora psychosociálního zdraví žen v perinatálním období a rozvoj těhotenské fyzioterapie – avšak nezasadil je do kontextu hlavních výzev ve stávajícím systému péče, na které se měla koncepce podle zadání vládního úkolu primárně zaměřit. Ve snaze zajistit soulad této koncepce s původním zadáním nabídla pracovní skupina k porodnictví Ministerstvu zdravotnictví svoji součinnost. Odbor rovnosti žen a mužů Úřadu vlády proto spolu s Pracovní skupinou k porodnictví zahájil práce na expertním návrhu analytické a úkolové části Koncepce péče o matku a dítě tak, aby odpovídal minimálním požadavkům z aktuálního znění Strategie 2021+ a Programovému prohlášení vlády. Podrobnější projednání návrhu s Ministerstvem zdravotnictví je plánováno na červen 2024.

3. EVROPSKÝ VÝBOR PRO SOCIÁLNÍ PRÁVA

Druhý pilíř ochrany základních práv a svobod v rámci Rady Evropy představuje smluvní systém Evropské sociální charty („Charta“), který doplňuje Úmluvu o katalog práv tzv. druhé generace, jimiž jsou zejména sociální a hospodářská práva. Dodatkový protokol k Chartě z roku 1995 zakládá mechanismus kontroly na základě tzv. kolektivních stížností. Tyto stížnosti na nerespektování Charty mohou podávat mezinárodní nevládní organizace, kterým bylo uděleno tzv. poradní postavení u Rady Evropy.

Evropský výbor pro sociální práva („EVSP“) na základě kolektivních stížností neposuzuje konkrétní případy jednotlivců, kteří měli být zkráceni na svých právech a čerpali vnitrostátní prostředky nápravy, nýbrž *in abstracto* ověřuje nastavení právní úpravy a její uplatňování v praxi, zda zajišťují dostatečné provádění namítaného ustanovení Charty.

Na základě řízení, v němž stěžovatelská organizace a žalovaný stát předkládají písemná stanoviska, EVSP rozhodne, zda smluvní stát dodržel své závazky podle Charty. Toto rozhodnutí je následně postoupeno Výboru ministrů, který přijme doporučení určené dotčenému státu k naplnění závěrů rozhodnutí EVSP. Dotčené státy jsou povinny předložit EVSP do dvou let zprávu o přijatých opatřeních směřujících k uvedení předmětné situace do souladu se závazky podle Charty.

3.1 BILANCE V ROCE 2023

V uplynulém roce Evropský výbor pro sociální práva vydal dvě meritorní rozhodnutí. V jednom shledal, že Česká republika porušuje Chartu, v druhém dospěl k opačnému závěru. Celkově již EVSP ve vztahu k České republice vydal osm rozhodnutí. V sedmi z nich dospěl k závěru o porušení Charty.

V roce 2023 EVSP České republice oznámil jednu novou kolektivní stížnost. Kromě této stížnosti probíhalo v loňském roce řízení ještě o jedné další.

Ve fázi implementace rozhodnutí EVSP bylo v roce 2023 šest rozhodnutí EVSP. České republice se dosud nepodařilo naplnit závěry žádného z nich.

3.2 ROZHODNUTÍ EVSP

EVSP v roce 2023 vydal ve vztahu k České republice dvě meritorní rozhodnutí:

- ve věci [European Roma Rights Centre \(ERRC\) proti České republice](#) EVSP shledal porušení článku 16 Charty (právo rodiny na sociální, právní a hospodářskou ochranu), jakož i článku 17 (právo matek a dětí na sociální a hospodářskou ochranu) – samostatně i ve spojení se zákazem diskriminace zakotveným v preambuli Charty –, a to z důvodu, že stát nerealizuje **systematický a průběžný sběr statistických údajů o počtech romských dětí ve všech zařízeních institucionální péče**, což ve výsledku znemožňuje přijetí účinných opatření, politik a strategií ke zmírnění nepřiměřeně vysokého zastoupení těchto dětí v ústavní péči;
- ve věci [Validity Foundation proti České republice](#) EVSP shledal, že nedošlo k porušení čl. 11 odst. 1 Charty, který zakotvuje právo na zdraví, ani k porušení práva starších osob na sociální ochranu chráněného článkem 4 Dodatkového protokolu k Chartě. Výbor dospěl k tomuto závěru, jelikož po podání stížnosti došlo ke změně právní úpravy a nové znění § 39 zákona o zdravotních službách účinné

od ledna 2022 již nepřipouští použití síťových lůžek jako omezovacího prostředku. Nic rovněž ne-nasvědčuje tomu, že by tato úprava nebyla v praxi dodržována. Vzhledem k tomu, že Výbor rozhoduje o právní situaci platné v den rozhodnutí, rozhodl o neporušení Charty.

3.3 PROBÍHAJÍCÍ ŘÍZENÍ PŘED EVSP

3.3.1 NOVĚ ZAHÁJENÁ ŘÍZENÍ

V uplynulém roce byla vládě oznámena jedna nová kolektivní stížnost, [European Roma Rights Centre \(ERRC\) proti České republice](#). Stěžovatelská organizace v ní namítá porušení článku 16 Charty, který zakotvuje právo rodiny na sociální, právní a hospodářskou ochranu včetně zajištění péče o děti ve věku do šesti let. Předmětem stížnosti je námitka **porušení povinnosti státu zajistit finančně a fakticky dostupné předškolní vzdělávání romským dětem** a obecně dětem se sociálním znevýhodněním na stejném základě jako dětem z majoritní společnosti. Dne 12. září 2023 EVSP prohlásil kolektivní stížnost za přijatelnou.

3.3.2 ŘÍZENÍ ZAHÁJENÁ V DŘÍVĚJŠÍCH LETECH

Na sklonku roku 2023 probíhalo kromě nově oznámené výše uvedené kolektivní stížnosti řízení ještě o stížnosti ve věci [European Federation of National Organisations Working with the Homeless \(FEANTSA\) proti České republice](#). V ní je kritika namířena na **bytovou a sociální politiku státu**, jakož i na právní úpravu a praxi v oblasti sociálního a dostupného bydlení. V této souvislosti stěžovatelka namítá porušení článku 16 Charty zakotvující právo rodiny na sociální, právní a hospodářskou ochranu ve spojení se zákazem diskriminace. Upozorňuje mj. na absenci zákona o sociálním bydlení, který by zaručoval právo na přístup k adekvátnímu bydlení pro chudé domácnosti, na právní úpravu krátkodobých nájmu neposkytující záruky pro udržitelnost bydlení, na nedostatečnou ochranu před nuceným vystěhováním nebo na zavedení možnosti vyhlášení tzv. bezdoplatkových zón. Uvádí, že situace sociální a rasové segregace Romů se zhoršuje a upozorňuje na narůstající počet sociálně vyloučených lokalit.

3.4 IMPLEMENTACE ROZHODNUTÍ EVSP

Úvodem je třeba konstatovat, že se žádné z rozhodnutí, která EVSP o kolektivních stížnostech směřujících proti České republice vydal, bohužel dosud nepodařilo plně implementovat. Tato rozhodnutí ne-zřídkla pojmenovávají známé, avšak nedostatečně řešené problémy celospolečenského rázu.

V některých případech nicméně došlo v loňském roce k pokroku (*Approach* – tělesné trestání dětí; *ERRC a MDAC* – umístování dětí do kojeneckých ústavů; *ICJ* – procesní práva dětí do 15 let v řízení o činu jinak trestném).

V jiných je situace neuspokojivá (*Trangender Europe a ILGA-Europe* – sterilizace a chirurgický zákrok jakožto podmínky uznání změny pohlaví; *UWE* – rovné odměňování žen a mužů a vyvážené zastoupení žen v řídicích orgánech společností; *ERTF* – dostupné bydlení pro Romy, záruky proti vystěhovávání, přístup k zdravotní péči).

V podrobnostech je situace v jednotlivých případech následující:

- Ve věci [Association for the Protection of All Children \(APPROACH\)](#) EVSP shledal, že došlo k porušení článku 17 Charty (právo na sociální a hospodářskou ochranu dětí) v důsledku absence výslovné a účinné právní úpravy, která by absolutně zakazovala **tělesné trestání dětí**. EVSP nepovažoval za postačující, pakliže česká právní úprava zapovídala pouze nejzávažnější formy tělesných trestů

uplatňovaným vůči dětem, zatímco připouštěla užití přiměřené fyzické síly jako formy výchovného opatření. Navíc neexistuje jasná judikatura, která by komplexně zakazovala tělesné tresty v praxi. Dle EVSP musí právní úprava obsahovat jasný zákaz všech forem tělesných trestů, které mohou nepříznivě ovlivnit tělesnou integritu, důstojnost, vývoj a psychiku dítěte. Ostatně na evropské i mezinárodní úrovni panuje shoda, že v právní úpravě má být zakotven výslovný a úplný zákaz tělesných trestů.

Kancelář vládního zmocněnce ve spolupráci s legislativním odborem Ministerstva spravedlnosti připravila novelizaci občanského zákoníku zakotvující nepřijatelnost tělesného trestání dětí. Navrhuje se doplnění jeho § 884 odst. 2, kde se hovoří o přiměřenosti použití výchovných prostředků, a § 858 pojednávajícího o rodičovské odpovědnosti.¹²

Dne 21. června 2023 vláda usnesením č. 462 podpořila doporučení zakotvit nepřijatelnost všech tělesných trestů zákonem formulované během posledního Universálního periodického přezkumu.

Symbolicky na Den dětí dne 1. června 2023 byla spuštěna [společná iniciativa vládního a nevládního sektoru Dětsví bez násilí](#). Iniciativu i konkrétní kroky s ní spojené již podpořila zmocněnkyně vlády pro lidská práva, Kancelář veřejného ochránce práv, členové a členky parlamentu i odborná veřejnost. Jejím cílem je zajištění ochrany dětí před týráním, zanedbáváním a dalšími formami násilí včetně jakýchkoli tělesných trestů.

Kolegium expertů k výkonu rozsudků Soudu na svém zasedání konaném dne 5. září 2023 uvítalo a podpořilo text novely občanského zákoníku, ve které se zakotvuje nepřijatelnost tělesného trestání dětí. Kolegium dále podpořilo nutnost okamžitého zahájení realizace doprovodných osvětových aktivit ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí.

Kancelář vládního zmocněnce v průběhu roku 2023 natočila [podcast o pozitivním rodičovství](#), který navazuje na [podcast k šíření povědomí o právních aspektech tématu a škodlivosti tělesného trestání dětí](#).

- Ve věci [European Roma a Travellers Forum \(ERTF\)](#) EVSP konstatoval, že došlo k porušení článku 16 Charty (právo rodiny na sociální, právní a hospodářskou ochranu, zejména v oblasti bydlení) z důvodu nedostatečného **přístupu romských rodin k sociálnímu bydlení**, špatných ubytovacích podmínek s nízkou úrovní hygieny, častých nucených vyklízení bytů, která nejsou doprovázena odpovídajícími zárukami, a přetrvávající **územní segregace** této zranitelné skupiny obyvatel. EVSP dále shledal porušení článku 11 Charty (právo na ochranu zdraví) z důvodu nedostatečného přístupu romských obyvatel k odpovídající **zdravotní péči**.

V roce 2023 kancelář vládního zmocněnce ve spolupráci s odpovědnými ministerstvy pokračovala ve vypracovávání konkrétních návrhů opatření legislativní i nelegislativní povahy zejména k posílení záruk při nuceném vystěhování, ale také k uspokojivému nastavení celkové koncepce sociálního a dostupného bydlení v České republice.

Ministerstvo pro místní rozvoj připravilo zákon o podpoře bydlení, který přinese systémové řešení a sníží počet lidí v bytové nouzi. Návrh zákona prošel meziresortním připomínkovým řízením a byl předložen vládě.

Kolegium na svém zasedání konaném dne 5. září 2023 uvítalo již probíhající a plánovanou reformu v oblasti bydlení, která komplexně reaguje na problematiku záruk při vystěhování, sociálního či ne/dostupného bydlení.

¹² Dne 4. dubna 2024 Ministerstvo spravedlnosti odeslalo novelu občanského zákoníku do vlády. Všechny připomínky z meziresortního připomínkového řízení byly vypořádány bez rozporu.

Kancelář vládního zmocněnce v průběhu roku 2023 natočila [podcast o dostupném bydlení a vystěhování](#).

- Ve věci [Transgender Europe a ILGA Europe](#) EVSP shledal, že platná **právní úprava změny pohlaví** v České republice představuje porušení čl. 11 odst. 1 Charty, který stanoví, že každý má právo na opatření, jež mu zajistí nejvyšší možný dosažitelný standard zdravotní péče. Dle EVSP podmínka chirurgického zákroku podmiňující právní uznání změny pohlaví představuje zásah státu do práva chráněného článkem 11 Charty, který není nezbytný.

Ministerstvo spravedlnosti již v červnu 2018 předložilo do mezirezortního připomínkového řízení návrh novelizace příslušných právních předpisů, kde byla podmínka sterilizace pro účely změny pohlaví vypuštěna. K úřední změně pohlaví dle návrhu mělo docházet na základě lékařského posudku osvědčujícího poruchu genderové identity a prohlášení trans osoby před matričním úřadem. K návrhu byly nicméně uplatněny zásadní připomínky, které se v minulém volebním období nepodařilo vypořádat. V červenci 2019 byla podána ústavní stížnost spojená s návrhem na zrušení ustanovení právních předpisů mimo jiné obsahujících podmínku sterilizace. V březnu 2022 Ústavní soud ve věci sp. zn. Pl. ÚS 2/20 tento návrh zamítl, aniž se však souladem podmínky sterilizace pro právní uznání změny pohlaví meritorně zabýval.

V březnu 2023 Ministerstvo spravedlnosti oznámilo záměr zrušit podmínku sterilizace u trans osob, který navazuje na legislativní návrh z roku 2018. Podle tohoto záměru by úřední změna pohlaví měla být podmíněna pouze lékařskou diagnózou genderové dysforie; diskutováno budou ještě případné stanovení věkové hranice úřední změny pohlaví na 15 let (zatímco chirurgické zákroky v této oblasti by i nadále bylo možné podstoupit až od 18 let) a specializace lékaře, který může vydávat potvrzení o diagnóze, aby se rozšířila nad rámec oboru sexuologie, např. na obor psychologie. Prezentovaný záměr byl v průběhu roku 2023 předmětem koaličních jednání, která však k žádnému hmatatelnému výsledku nedospěla.

Dne 24. dubna 2024 přijal Ústavní soud nálezn ve věci sp. zn. Pl. ÚS 52/53, kterým s účinností od 30. června 2025 zrušil ustanovení občanského zákoníku a zákona o specifických zdravotních službách, která pro účely úřední změny pohlaví vyžadují chirurgický zákrok spojený se sterilizací. V návaznosti na tento nálezn by měl být legislativní proces obnoven.

- Ve věci [University Women of Europe](#)¹³ EVSP jednomyslně shledal, že v českém právním řádu není zajištěna **transparentnost odměňování** spočívající v poskytování informací o odměňování a možnosti srovnávat pracovní místa mezi obchodními společnostmi v soukromém sektoru, čímž došlo k porušení práva na spravedlivou odměnu za práci podle čl. 4 odst. 3 Charty a práva na rovné příležitosti a na rovné zacházení v záležitostech zaměstnání a povolání bez diskriminace na základě pohlaví chráněného čl. 1 písm. c) Dodatkového protokolu z roku 1988. EVSP zároveň jednomyslně konstatoval, že v České republice nebylo dosaženo dostatečného měřitelného pokroku v podpoře **rovných příležitostí žen a mužů v oblasti odměňování**, čímž došlo rovněž k porušení čl. 1 písm. c) Dodatkového protokolu. EVSP dále čtrnácti hlasy proti jednomu rozhodl, že nedošlo k dosažení dostatečného pokroku při zajištění **vyváženého zastoupení žen v rozhodovacích orgánech soukromých společností**, čímž byl porušen čl. 1 písm. d) Dodatkového protokolu. EVSP naopak neshledal porušení Charty či Dodatkového protokolu, pokud jde o uznání práva na stejnou odměnu v českém právním řádu, poskytnutí účinných prostředků nápravy pro případ tvrzené diskriminace v odměňování a zřízení orgánů pro rovné zacházení.

¹³ Obdobnou kolektivní stížnost předložila též nevládní organizace proti všem tehdejšími smluvními státním protokolům o kolektivních stížnostech. EVSP o všech rozhodl současně a shledal různá porušení Charty u čtrnácti států.

Dne 27. prosince 2022 vstoupila v platnost směrnice Evropského parlamentu a Rady o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností (tzv. *Women on Boards* směrnice). Lhůta pro její transpozici končí 28. prosince 2024. Směrnice nevyžaduje stanovení tzv. tvrdých kvót vyžadovaných Výborem ve věci *UWE proti České republice*. Transpozicí směrnice tedy nedojde k plné implementaci rozhodnutí. Včasná a řádná transpozice má však potenciál přinést v této problematice pozitivní posun. Gestorem směrnice se stal Úřad vlády (Odbor rovnosti žen a mužů), který zřídil v březnu 2023 neformální pracovní skupinu k přípravě legislativního návrhu transpozice. V pracovní skupině bylo zastoupeno Ministerstvo financí, Ministerstvo spravedlnosti, Česká národní banka, zástupkyně Výboru pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích a další expertky a experti. Pracovní skupina připravila během roku 2023 návrh transpozičního balíčku, který má dopad zejména do zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu. Následně došlo ke změně předkladatele návrhu novely zákona. Překladatelem byl určen ministr pro evropské záležitosti, spolupředkladateli Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo financí a zmocněnkyně pro lidská práva.

Materiál byl dne 1. února 2024 vložen do mezirezortního připomínkového řízení. Předkladateli se následně podařilo vypořádat všechny připomínky, a materiál je tak vládě překládán bez rozporu. Je též navrhováno, aby následně Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas v prvním čtení tak, aby se stihlo novelu projednat a přijmout v transpoziční lhůtě.

Kromě transpozice této směrnice je též žádoucí, aby, došlo i k novelizaci zákona č. 353/2019 Sb., o výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu (nominační zákon), za účelem podpory vyrovnaného zastoupení žen a mužů nejen v kótovaných akciových společnostech, ale i společnostech s majetkovou účastí státu. Stát by měl jít v oblasti rovných příležitostí žen a mužů na pracovním trhu soukromým společností příkladem.

Dne 10. května 2023 byla přijata [Směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2023/970, kterou se posiluje uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování](#) („směrnice o transparentnosti odměňování“). Jejím cílem je řešit přetrvávající nedostatečné prosazování práva na stejnou odměnu mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci (čl. 157 SFEU). Tohoto cíle má být dosaženo zavedením souboru závazných opatření v oblasti transparentnosti odměňování a posílením vynucovacího mechanismu. Směrnice vstoupila v platnost dne 6. června 2023 a její transpoziční lhůta činí 3 roky. Při řádné transpozici zajistí tato směrnice plnou implementaci rozhodnutí *UWE* v bodě, který se týká transparentnosti odměňování, a může rovněž přispět k naplnění bodu rozhodnutí, který se týká nedostatečného pokroku ve výši GPG v České republice. Gesci nad transpozicí směrnice převzalo v červnu 2023 Ministerstva práce a sociálních věcí (projekt Rovná odměna).

Dne 17. srpna 2023 jednal vládní zmocněnec s ministrem práce a sociálních věcí. Ministr přislíbil připravit s ohledem na náročnost dalších opatření obsažených ve směrnici o transparentnosti odměňování přednostně novelu, která zakotví nicotnost doložek mlčenlivosti o výši mzdy a povinnost zaměstnavatelů zveřejňovat v inzerci rozpětí nástupní mzdy. V dubnu 2024 jednali zástupci KVZ jak se zástupci vedení MPSV, tak s ministrem práce a sociálních věcí. Ministr uvedl, že sociální partneři (zaměstnavatelé) identifikovali při jednáních o flexibilní novele zákoníku práce, do níž měla být dvě výše zmíněná opatření zahrnuta, nejasnosti v požadavcích směrnice ohledně zveřejňování nástupní mzdy v inzerci a vyjádřili názor, že je třeba tato opatření řešit společně s dalšími opatřeními ve směrnici. V důsledku toho MPSV tato opatření z flexibilní novely zákoníku práce, která byla na počátku května 2024 vložena do mezirezortního připomínkového řízení, vypustilo. Ministr práce a sociálních věcí nicméně přislíbil tato opatření ještě projednat na jednání sociální K5.

Kolegium na svém jednání 6. května 2024 opětovně apelovalo na MPSV, aby s ohledem na komplexnost směrnice přistoupilo přednostně k provedení dvou výše zmíněných – zásadních, ale jednoduchých – opatření v oblasti transparentnosti odměňování, a to v nejbližší možné době. Kolegium ocenilo průběh procesu transpozice směrnice o genderové vyváženosti, připomnělo však, že touto směrnicí nedojde k plné transpozici rozhodnutí *UWE*, které vyžaduje závazná legislativní opatření. Kolegium rovněž apelovalo i na včasnou transpozici směrnice o transparentnosti odměňování.

- Ve věci [European Roma Rights Centre \(ERRC\) a Mental Disability Advocacy Centre \(MDAC\)](#) dospěl EVSP k závěru, že stávající systém **umístování dětí do dětských domovů pro děti do tří let věku**, tzv. kojeneckých ústavů, je v rozporu s článkem 17 Charty. Výbor konstatoval, že: (i) používání právní úpravy ústavní péče a provozování kojeneckých ústavů stanovené v zákoně č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách nezaručuje náležitou ochranu a péči dětem do tří let věku; (ii) nebyla dosud přijata dostatečná opatření pro poskytování služeb dětem ve věku do tří let v rodinném prostředí a komunitním prostředí rodinného typu a k postupné deinstitucionalizaci stávajícího systému péče o nejmenší děti; (iii) nebyla přijata nezbytná opatření k zajištění práva na náležitou ochranu a vhodné služby péče o děti romského původu a děti s postižením do tří let věku. Výbor naopak neshledal, že by docházelo k diskriminaci dětí romského původu nebo dětí s postižením.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví v únoru 2023 předložilo do meziresortního připomínkového řízení návrh zákona, v jehož rámci se navrhuje zrušení právní úpravy dětských domovů pro děti do tří let věku, tj. § 43 a 44 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a ukončení jejich činnosti ke dni 31. prosince 2024. S účinností od 1. ledna 2025 tak nebude možné umisťovat děti do tří, resp. do čtyř let věku do ústavních zařízení. Zákaz se týká všech dětí bez rozdílu, včetně romských dětí a dětí se zdravotním postižením. Návrh dále nad rámec rozhodnutí EVSP zavádí věkovou hranici sedmi let pro umisťování dětí do ústavních zařízení s navrhovanou účinností od 1. ledna 2028.¹⁴

Kolegium na svém zasedání konaném dne 5. září 2023 uvítalo informace o předložené novele zákona o sociálně-právní ochraně dětí a zákona o zdravotních službách. Kolegium podpořilo nezbytnost zrušení § 43 a 44 zákona o zdravotních službách a definitivní ukončení služby dětský domov pro děti do tří let věku v co nejbližším možném termínu, nejpozději od 1. ledna 2025. Kolegium dále uvítalo informace o chystaném návrhu zákona o ochraně dětí a podpoře rodin a vyslovilo se pro zakotvení věkových hranic pro umisťování dětí do ústavní péče.

Kancelář vládního zmocněnce v červnu 2023 natočila [podcast Děti mají vyrůstat v rodinném prostředí](#).

- Ve věci [International Commission of Jurists \(ICJ\)](#) EVSP shledal, že Česká republika porušuje článek 17 Evropské sociální charty, jelikož dětem do 15 let neposkytuje v řízení o činu jinak trestném dostatečná procesní práva. Výbor vyhověl dvěma námitkám stěžovatelské organizace, když shledal, že porušení Charty představuje nezajištění **nutné obhajoby trestně neodpovědným dětem** v předprocesní fázi řízení a neposkytnutí **alternativ (odklonů) k formálnímu soudnímu řízení**. Výbor naopak zamítl námitky týkající se jednak tvrzeného neposkytnutí přístupu do policejního spisu a dále tvrzeného nedoručování konečného rozhodnutí policejního orgánu trestně neodpovědným dětem a nemožnosti podat proti němu opravný prostředek.

Ministerstvo spravedlnosti zpracovalo během let 2021–2022 za spolupráce s expertní pracovní skupinou, jejímiž členy byli zástupci KVZ, soudů, státních zastupitelství, Ministerstva vnitra, Policie ČR

¹⁴ Poslanecká sněmovna návrh projednává jakožto sněmovní tisk č. 573. Dne 9. dubna 2024 návrh schválila ve druhém čtení.

a Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, [návrh novely zákona](#) k implementaci rozhodnutí *ICJ proti České republice*. V řízení ve věcech dětí mladších 15 let o činu jinak trestném má být dle novely nově zakotveno povinné právní zastoupení dítěte ve fázi předcházející řízení před soudem pro mládež. Novela rovněž zakotvuje širší možnosti jiného postupu, než aby věc dítěte byla řešena ve formálním soudním jednání, jak tomu v zásadě bylo dosud.

Návrh novely zákona o soudnictví ve věcech mládeže schválila vláda dne 6. září 2023 [usnesením č. 672/2023](#). Návrh byl následně předložen k projednání Parlamentu ČR. Poslanecká sněmovna ho projednala jakožto sněmovní [tisk č. 540](#). Dne 10. dubna 2024 ho schválila ve třetím čtení [usnesením č. 960](#). Návrh novely byl zařazen na schůzi Senátu začínající dne 29. května 2024.

Dne 28. března 2024 Česká republika předložila EVSP zprávu k výkonu rozhodnutí, k dispozici je [zde](#).

4. SMLUVNÍ ORGÁNY OSN

Organizace spojených národů (OSN) přijala devět základních lidskoprávních úmluv. Česká republika je vázána osmi z nich. Každá z těchto úmluv zřizuje jako svůj monitorovací orgán výbor složený z volených nezávislých expertů na danou problematiku, který má za úkol kontrolovat dodržování závazků, které z úmluvy vyplývají. Tyto výbory, které se běžně označují jako smluvní orgány OSN, se zabývají mj. i. prošetřováním individuálních oznámení na porušení práv a svobod jednotlivců. Jedná se konkrétně o následující úmluvy a jim odpovídající výbory:

- Výbor OSN pro lidská práva (HRC) dle Opčního protokolu k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech,
- Výbor OSN proti mučení (CAT) zřízený na základě článku 22 Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání,
- Výbor OSN pro odstranění rasové diskriminace (CERD) podle článku 14 Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace,
- Výbor OSN pro odstranění diskriminace žen (CEDAW) podle Opčního protokolu k Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen,
- Výbor OSN pro práva dítěte (CRC) podle Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte zavádějícího postup předkládání oznámení,
- Výbor OSN pro nucená zmizení (CED) podle článku 31 Mezinárodní úmluvy o ochraně všech osob před nuceným zmizením,
- Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením (CRPD) podle Opčního protokolu k Mezinárodní úmluvě o právech osob se zdravotním postižením.

Česká republika nepodepsala Úmluvu o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin. Pokud jde o Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Česká republika je jím sice vázána, dosud však neratifikovala opční protokol k tomuto paktu, který zakládá pravomoc Výboru OSN pro sociální, hospodářská a kulturní práva (CESCR) posuzovat individuální oznámení.

4.1 BILANCE V ROCE 2023

V roce 2023 vydaly ve vztahu k České republice rozhodnutí dva výbory: Výbor pro odstranění diskriminace žen a Výbor pro práva dítěte. První jmenovaný rozhodl o nepřijatelnosti oznámení, druhý jmenovaný shledal porušení několika ustanovení Úmluvy o právech dítěte.

Řízení o věcech týkajících se České republiky probíhala v roce 2023 před třemi smluvními orgány OSN: Výborem pro lidská práva, Výborem pro odstranění diskriminace žen a Výborem pro práva dítěte.

4.2 VÝBOR OSN PRO LIDSKÁ PRÁVA (HRC)

V roce 2023 tento výbor nezaslal České republice žádné nové oznámení. Jedno oznámení bylo rozhodnuto na počátku roku 2024 a jedno čeká na posouzení. Dále je třeba zmínit problematiku implementace názorů HRC.

4.2.1 ROZHODNUTÍ HRC

V roce 2023 HRC nerozhodl o žádném oznámení, které by se týkalo České republiky.

4.2.2 PROBÍHAJÍCÍ ŘÍZENÍ U HRC

Věc *Vlašín* (č. 3951/2021) se týká **protestní blokády ekologických aktivistů** v Národním parku Šumava. Oznamovatel, organizátor akce, spolu s dalšími bránili Správě NP v kácení stromů napadených kůrovcem, které považovali za nelegální a poškozující ekosystém národního parku. V rámci předem neohlášeného shromáždění se proto poutali ke stromům, aby fyzicky zabránili jejich pokácení. Během několika dní trvajících protestu policisté opakovaně odváděli jeho účastníky z míst těžby za použití donucovacích prostředků. V následném soudním řízení oznamovatel namítal, že tímto postupem policie nepřiměřeně zasáhla do výkonu shromažďovacího práva účastníků protestu. Soudy dospěly k závěru, že protestní akce nesplňovala základní definiční znaky shromáždění, a proto postupem policie nemohlo ani dojít k zásahu do práv oznamovatele a dalších účastníků akce. V řízení před Výborem oznamovatel namítá porušení článku 21 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech tím, že vnitrostátní soudy neuznaly jím organizovaný protest za shromáždění.

Oznámení ve věci *Meszárošová* (č. 3197/2018) podala oznamovatelka za svého zesnulého syna, jenž měl být vystaven špatnému zacházení v rozporu s články 6 (právo na život) a 7 Paktu (zákaz nelidského nebo ponižujícího zacházení). Oznamovatelka spatřovala porušení těchto základních práv jednak v nepřiměřeném **použití síly při postupu policejních složek** zasahujících u jejího syna, který trpěl paranoidní schizofrenií a byl právě stížen záchvatem agrese, jednak v postupu ošetřujícího lékaře, který měl použít nepřiměřenou dávku sedativ, přičemž v důsledku kombinace těchto faktorů prodělal její syn sérii srdečních zástav, které později vedly k jeho úmrtí. V oznámení bylo dále namítáno porušení povinnosti státu zajistit **účinné vyšetřování** předmětných událostí.¹⁵

4.2.3 IMPLEMENTACE ROZHODNUTÍ HRC

I v roce 2023 pokračoval dialog mezi Českou republikou a HRC ohledně implementace rozhodnutí, v nichž Výbor shledal, že došlo k porušení článku 26 Paktu o občanských a politických právech z důvodu **restituční podmínky státního občanství**.

V srpnu 2023 Česká republika v jednom z těchto rozhodnutí, [Kohoutek proti České republice](#), na výzvu HRC předložila další zprávu o implementaci. Odkázala v ní na předchozí četná vyjádření České republiky k této problematice s tím, že její postoj se nezměnil. Ústavní soud se souladem restituční podmínky státního občanství s ústavním pořádkem České republiky věnoval zejména v nálezu č. 185/1997 Sb. ze dne 21. srpna 1997. Dospěl k závěru, že s ním v souladu je, přičemž vzal výslovně v potaz i názory HRC k této otázce (názor ze dne 19. července 1995 ve věci *Šimůnek proti České republice* a názor ze dne 23. července 1996 ve věci *Adam proti České republice*). Věcí se zabývala i vláda, která na svém zasedání dne 22. května 2002 rozhodla, že není namístě měnit rozsah restitučních předpisů. Bylo shrnuto, že nejvyšší orgány moci výkonné i soudní se názory HRC v otázce restituční podmínky státního občanství podrobně a v dobré víře zabývaly. Dospěly shodně k názoru, že tato podmínka byla podepřena naléhavými, objektivními a rozumnými důvody a nezakládá rozpor s mezinárodními závazky České republiky, včetně těch, které vyplývají z Paktu.

¹⁵ Dne 28. března 2024 vydal Výbor rozhodnutí, kterým oznámení odmítl jako nepřijatelné z důvodu absence řádného prokázání skutkových tvrzení oznamovatelky.

HRC s tímto postojem nesouhlasí a při posuzování implementace těchto rozhodnutí Českou republiku hodnotí nejhorším možným stupněm „E“, který znamená, že informace poskytnuté státem jsou v rozporu či odrážejí odmítnutí závěrů rozhodnutí. V roce 2023 HRC takto zhodnotil implementaci rozhodnutí [Pezoldová proti České republice](#) a [Malinovsky a ostatní proti České republice](#). HRC tak nadále považuje dialog o implementaci rozhodnutí, v nichž shledal porušení článku 26 Paktu z důvodu restituční podmínky státního občanství, za neuzavřený a bude v něm v rámci přezkumu periodických zpráv České republiky o plnění Paktu nadále pokračovat.

4.3 VÝBOR OSN PRO ODSTRANĚNÍ DISKRIMINACE ŽEN (CEDAW)

4.3.1 ROZHODNUTÍ CEDAW

V roce 2023 před CEDAW probíhalo jedno řízení, ve věci [S. I.](#), které bylo ukončeno dne 24. října 2023 rozhodnutím o nepřijatelnosti. Oznamovatelka namítala porušení článku 6 úmluvy (povinnost přijímat opatření k potlačování **obchodování se ženami a jejich vykořisťování ve formě nucené prostituce**), jelikož se domnívala, že k ní vnitrostátní orgány nepřistupovaly se zvláštní péčí jako ke zranitelné osobě, která se stala obětí obchodování s lidmi. V rámci rozhodování o jejím zajištění a při uložení správního vyhoštění tak údajně nevzaly v potaz, že byla v zemi původu nucena k prostituci. Dále oznamovatelka namítala, že v průběhu zajištění neměla přístup ke specializované zdravotní péči a že rozhodování o prodloužení pobytu v zařízení pro zajištění cizinců nezohledňovalo její zdravotní stav (duševní obtíže a porucha příjmu potravy).

CEDAW v rozhodnutí dospěl k závěru, že oznamovatelka nevyčerpala dostupné vnitrostátní prostředky nápravy, které měla k dispozici, jak proti jejímu vyhoštění, tak i zajištění. Zároveň neprokázala, že by prostředky, na které poukázala vláda, byly neúčinné. Poznamenal také, že Nejvyšší správní soud později zrušil rozhodnutí o prodloužení zajištění oznamovatelky a že její právní zástupkyně požádala o náhradu nemajetkové újmy.

4.3.2 PROBÍHAJÍCÍ ŘÍZENÍ U CEDAW

V roce 2023 neprobíhalo před CEDAW žádné další řízení o oznámení směřované proti České republice.

4.4 VÝBOR OSN PRO PRÁVA DÍTĚTE (CRC)

4.4.1 ROZHODNUTÍ CRC

Dne 5. května 2023 CRC rozhodl ve věci [B. J. a P. J.](#) Shledal v něm, že vydáním předběžného opatření nařizujícího nucené odebrání dětí z péče rodičů a jejich umístění do ústavní péče z důvodu záškoláctví a nezajištění odborné pomoci rodiči došlo k porušení čl. 3 odst. 1 a čl. 9 odst. 1–3 Úmluvy o právech dítěte, neboť vnitrostátní soud pečlivě nezhodnotil možné dopady na život oznamovatelů, ani alternativy k ústavní péči. Nevyslechnutí dětí ve věku 13 a 15 let během předmětného řízení dále představovalo porušení článku 12 Úmluvy. Vzhledem k zákazu opustit ústavní zařízení bez doprovodu zaměstnance během prvních týdnů pobytu shledal Výbor i porušení čl. 37 písm. b) Úmluvy. Výbor konečně shledal, že děti neměly v průběhu řízení odpovídající právní zastoupení, jelikož existoval střet zájmů mezi nimi a soudem jmenovaným kolizním opatrovníkem, který trval na jejich umístění do ústavního zařízení.

Kolegium na svém zasedání konaném dne 5. září 2023 vzalo na vědomí informace o probíhajících jednáních k výkonu rozhodnutí a dále vyzdvihlo důležitost participace dětí na soudních řízeních, která se jich dotýkají, a potřebu řešit otázku kolizního opatrovnictví a právního zastoupení dětí.

Dne 19. října 2023 KVZ ve spolupráci s Justiční akademií uspořádala [kulatý stůl](#) pro soudce a další odborníky k tzv. neutrálnímu prostředí (prostředí vhodnější pro výchovu dítěte) a k důvodům odebrání dětí z rodin. Dne 23. října 2023 KVZ uspořádala jednání odborníků na Ministerstvu spravedlnosti k možným změnám v kolizním opatrovnictví. V prosinci 2023 Parlamentní institut zpracoval komparaci úpravy nezletilých v rozhodnutích o péči ve vybraných státech [Zastupování dětí v kolizních případech](#). S podklady z uvedených jednání a komparativní analýzou bude dále pracováno v rámci přípravy nového zákona o ochraně dětí a podpoře rodin z dílny MPSV.

Kancelář vládního zmocněnce natočila v průběhu roku 2023 podcast k procesním právům dětí včetně participačních práv.

4.2.2 PROBÍHAJÍCÍ ŘÍZENÍ U CRC

V roce 2023 před CRC probíhalo ještě řízení o oznámení ve věci *K. B. a ostatní* (č. 193/2022). Týká se **umístění afghánské rodiny s nezletilým dítětem do Zařízení pro zajištění cizinců** Bělá-Jezová po dobu 34 dní. Před CRC oznamovatelé především namítají, že oznamovatelka ve věku 11 let byla držena v detenčním zařízení v rozporu s právem nebýt podroben nelidskému a ponižujícímu zacházení, právem na osobní svobodu, právem na zohlednění nejlepšího zájmu dítěte a dalšími právy zakotvenými v Úmluvě o právech dítěte. Oznamovatelé zejména tvrdí, že imigrační zajištění nezletilých dětí je nepřípustné, a tudíž v jejich případě měly být využity alternativy k zajištění.

5. DALŠÍ ČINNOSTI KANCELÁŘE VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE

Vedle zastupování ve sporných řízeních a zajišťování výkonu rozhodnutí mezinárodních orgánů ochrany lidských práv jsou třetím důležitým pilířem činnosti kanceláře vládního zmocněnce aktivity, jejichž účelem je posílení vnitrostátního naplňování mezinárodních úmluv o lidských právech a předcházení jejich porušení. Tyto aktivity činnosti zahrnují různé činnosti, jimiž KVZ šíří znalost o judikatuře ESLP a rozhodovací praxi dalších mezinárodních lidskoprávních orgánů.

5.1 ZPRAVODAJ KANCELÁŘE VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE

Zpravodaj KVZ je čtvrtletně vydávané elektronické periodikum, které obsahuje stručná shrnutí (anotace) aktuální judikatury ESLP proti třetím státům, jež je však relevantní i pro Českou republiku, s interaktivními odkazy na úplná znění rozsudků. Výběr rozsudků a rozhodnutí Soudu je prováděn kanceláří vládního zmocněnce. Anotace jsou zpracovávány ve spolupráci s analytickými útvary Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu a Kanceláře veřejného ochránce práv a zahraničního oddělení Nejvyššího soudu. Anotace jsou uspořádány do tří základních tematických okruhů podle oblasti práva, k níž mají nejužší vazbu (občanskoprávní, správní a trestní).

Zpravodaj KVZ dále obsahuje též informace o nových stížnostech a oznámeních proti České republice, o rozhodovací činnosti velkého senátu ESLP, o stavu výkonu rozhodnutí mezinárodních lidskoprávních orgánů proti České republice či o rozhodovací činnosti EVSP a smluvních orgánů OSN ve vztahu k našemu státu.

I v roce 2023 Zpravodaj nadále vycházel. Všechna čísla Zpravodaje KVZ jsou dostupná [zde](#).

5.2 DATABÁZE VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ESLP

Kancelář vládního zmocněnce od roku 2015 provozuje [databázi vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva](#). Jejím účelem je zpřístupnit odborné i širší veřejnosti judikaturu ESLP, která z velké části existuje pouze v anglickém či francouzském jazyce, a usnadnit orientaci v ní. Přidaná hodnota databáze spočívá především v tom, že vyhledávací kritéria jsou uzpůsobena vnitrostátnímu právu a uživatelé se v ní mohou pohodlně pohybovat, aniž by museli být obeznámeni s terminologií používanou Soudem či mít hlubší znalost Úmluvy. Čas i práci uživatelům usnadňuje i skutečnost, že databáze vedle úplných překladů obsahuje i výstižná shrnutí (anotace) popisující skutkové okolnosti věci a právní závěry Soudu.

Databáze zahrnuje především úřední překlady rozsudků ESLP vydaných ve věcech proti České republice do českého jazyka a dále anotace velké části rozhodnutí o přijatelnosti proti České republice s výjimkou těch nemajících obecnější význam. Databáze dále obsahuje anotace významných rozsudků a rozhodnutí Soudu vydaných od roku 2012 v řízeních proti jiným smluvním stranám Úmluvy a překlady rozsudků Soudu významných pro český právní řád vydaných v řízeních proti jiné smluvní straně Úmluvy, které od roku 1998 vyšly v časopise *Soudní judikatura: Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva* vydávaném společností Wolters Kluwer, a. s. Tyto překlady byly do databáze doplněny na základě strategicky významné dohody o poskytování dat, licencí a podlicencí, která byla se jmenovanou společností uzavřena v roce 2017. Takto bylo do databáze zařazeno již 440 rozsudků.

Pro úplnost dodejme, že v roce 2023 byla databáze rozšířena o více než 100 rozhodnutí. V květnu 2024 databáze čítá již více než 1800 rozhodnutí Soudu.

Závěrem zmiňme, že od června 2024 bude v rámci projektu „Zvyšování povědomí o judikatuře Evropského soudu pro lidská práva a dalších mezinárodních lidskoprávních závazcích České republiky“ financovaného z Norských fondů databáze integrována do nového portálu mezisoudy.cz. **Nová databáze** nabídne uživatelům nejen judikaturu ESLP v českém jazyce, ale nadto i veškerou jeho judikaturu v originálním znění, judikaturu Ústavního soudu a vybranou rozhodovací praxi EVSP a smluvních orgánů OSN. Uživatel tak zadáním kritérií v jedné vyhledávací masce získá relevantní rozhodnutí ÚS, ESLP, EVSP i výborů OSN odpovídající jeho vyhledávání. Uživatel nebude muset relevantní judikaturu, která řeší jím hledanou právní otázku, vyhledávat až v pěti různých databázích, ale pouze na jednom místě.

5.3 TEMATICKÉ PŘÍRUČKY JUDIKATURY ESLP A PŘEKLADY LIDSKOPRÁVNÍCH DOKUMENTŮ

V rámci zmíněného projektu financovaného z Norských fondů KVZ v průběhu roku 2023 vytvořila 20 tematických příruček shrnujících judikaturu ESLP k vybraným aktuálním právním otázkám. Tematické příručky jsou doplněny o související další mezinárodní právní prameny a relevantní vnitrostátní právní úpravu a judikaturu českých vrcholných soudů. KVZ nechala též přeložit do českého jazyka téměř 40 obdobných tematických příruček, které vypracovala kancelář Soudu. Tematické příručky jsou dostupné [zde](#).

V rámci projektu KVZ též nechala přeložit obecné komentáře smluvních orgánů OSN, které upřesňují obsah jednotlivých lidskoprávních úmluv sjednaných v rámci OSN, či praktické dokumenty ESLP, jakými jsou např. jednací řád Soudu či průvodce přijatelností stížnosti. Tyto dokumenty naleznete též na novém portálu mezisoudy.cz v části věnované všem mezinárodním úmluvám o lidských právech, kterými je Česká republika vázána.

5.4 ČINNOST V OBLASTI LEGISLATIVY

KVZ rovněž informuje o relevantní judikatuře Soudu a rozhodovací činnosti jiných mezinárodních orgánů ochrany lidských práv ostatní odbory Ministerstva spravedlnosti, případně i další subjekty orgány veřejné moci. Dále se KVZ vyjadřuje k návrhům právních předpisů zejména s ohledem na jejich možnou kolizi s ustanoveními Úmluvy, ale i jiných mezinárodních úmluv o lidských právech. Sama rovněž iniciuje přijetí opatření, která mají za cíl zajistit soulad právního řádu s Úmluvou, a to jak *ex post* v případě rozsudků Soudu konstatujících porušení Úmluvy ze strany České republiky, tak *ex ante* na základě průběžného sledování a analýzy judikatury Soudu ve vztahu k jiným zemím. K tomu lze odkázat na činnost Kolegia expertů.

Odborné analýzy a stanoviska, které KVZ vypracovala v roce 2023, se týkaly např. odčerpávání nelegálně nabytého majetku; vstupu a pobytu cizinců na území České republiky; poskytování zdravotních služeb; surogátního mateřství; znalecké činnosti; zmrazení finančních prostředků; služebního poměru státních zaměstnanců; či činnosti advokátů.

V roce 2023 KVZ též v rámci již zmíněného projektu financovaného z Norských fondů dokončila tzv. manuál slučitelnosti. Jde o elektronického interaktivního průvodce ověřením slučitelnosti návrhu právního předpisu s Úmluvou a judikaturou Soudu. Průvodce uživatele navede, jaké otázky by si měl při ověření klást a kde a jak na ně nalézt odpovědi. Vysvětlí mu též, jak efektivně vyhledávat judikaturu

ESLP a jak mnohdy dlouhé rozsudky štrasburského soudu snadno a rychle číst. V neposlední řadě manuál obsahuje podrobné souhrny klíčové judikatury ESLP dělené podle právních oblastí, které v mnohém kopírují agendu jednotlivých resortů. Manuál slučitelnosti je k dispozici [zde](#). V roce 2023 KVZ k používání manuálu proškolila desítky legislativních pracovníků.

5.5 SEMINÁŘE A ŠKOLENÍ

Kromě vydávání Zpravodaje KVZ, tematických příruček, manuálu slučitelnosti a provozování databáze vykonává kancelář osvětovou činnost také prostřednictvím aktivního zapojení svých členů do přednášek a školení v rámci Justiční akademie České republiky a na jiných odborných fórech. Příkladem lze poukázat na následující přednáškové činnosti pracovníků kanceláře:

- seminář Justiční akademie na téma *„Rodinné právo soukromé pro opatrovnické soudce“* (Kroměříž, leden 2023),
- seminář pořádaný Vládním výborem pro osoby se zdravotním postižením ve spolupráci s Kanceláří veřejného ochránce práv *„Opční protokol k Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením: Vyřizování oznámení u CRPD a role vládního zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP“* (Praha, leden 2023),
- workshop *„Ochrana lidských práv a základních slobod v trestnom konaní“* (Stará Lesná, červen 2023),
- seminář Justiční akademie na téma *„Trestní zákoník a trestní řád – vybraná problematika“* (Kroměříž, říjen 2023),
- konference v Senátu na téma *„Dopady fyzických a psychických trestů na život a rozvoj dětí“* (Praha, listopad 2023),
- pravidelný třídní seminář pro správní soudce a jejich asistenty k aktuální judikatuře ESLP a SDEU pořádaný Justiční akademií (Kroměříž, listopad 2023).

Zaměstnanci KVZ přednáší rovněž pro studenty na předních českých právnických fakultách. Na Právnické fakultě Univerzity Karlovy působí v předmětech:

- Působení základních práv a svobod v právním řádu,
- Ochrana lidských práv v teorii a praxi,
- Case-Law of the European Court of Human Rights,
- Úvod do simulovaných soudů v kontextu lidských práv, a
- Letní škola Evropská úmluva o lidských právech v praxi.

Na Právnické fakultě Masarykovy Univerzity pak v předmětu *Praxe řízení před ESLP*.

Jako lektori se účastní též Školy lidských práv.

Prezentace z vybraných školení a seminářů jsou dostupné [zde](#).

5.6 PODCAST A SOCIÁLNÍ SÍŤ MEZISOUDY

Kancelář vládního zmocněnce od roku 2022 šíří povědomí o judikatuře ESLP, výkonu rozsudků ESLP a rozhodnutí EVSP a smluvních orgánů OSN i na sociálních sítích. V roce 2023 KVZ zveřejnila druhou sérii

podcastu Mezisoudy. Nové díly se týkaly např. segregace Romů ve vzdělávání (výkon rozsudku *D. H. a ostatní*), bydlení a vystěhovávání (výkon rozhodnutí *ERTF*), výchovy bez tělesných trestů (výkon rozhodnutí *Approach*) či práva dětí vyrůstat v rodinném prostředí (výkon rozhodnutí *ERRC a MDAC*). Podcast Mezisoudy je k poslechu např. [zde](#), [zde](#) či [zde](#).

I v uplynulém roce KVZ zveřejňovala informace z oblasti své agendy na svém účtu na platformě [X](#) a [LinkedIn](#).

5.7 PRACOVNÍ SKUPINY

Kancelář vládního zmocněnce, potažmo její členové jsou přímo účastní na činnosti nejrůznějších pracovních skupin a expertních uskupení. Tabulka níže podává přehled o zapojení jednotlivých zaměstnanců do chodu takových orgánů v uplynulém roce:

Petr Konůpka	Rada vlády pro lidská práva
	Pracovní skupina MZV k Radě Evropy
Eva Petrová	Výbor pro práva dítěte Rady vlády pro lidská práva
	Pracovní skupina pro práci s dětmi ohroženými násilím v rodině
	Pracovní skupiny MPSV k přípravě zákona ochraně dětí a podpoře rodin
	Zkušební komise pro obor státní služby lidská práva
Miroslav Kaštyl	Výbor proti mučení a jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení Rady vlády pro lidská práva
Jana Martinková	Výbor pro práva LGBTI+ lidí Rady vlády pro lidská práva
Vladimír Janoušek Pysk	Zkušební komise pro obor státní služby lidská práva
	Pracovní skupina k odčerpávání výnosů trestné činnosti
Martina Jirsová	Pracovní skupina k porodnictví
Kateřina Radová	Výbor pro práva cizinců Rady vlády pro lidská práva
	Mezirezortní pracovní skupina k tzv. nezletilým bez doprovodu
	Výbor pro vzdělávání Romů při Radě vlády pro záležitosti romské menšiny
Monika Hanych	Výbor pro lidská práva a moderní technologie Rady vlády pro lidská práva

Eliška Hronová	Pracovní skupina k rovným příležitostem pro muže a ženy v resortu justice
----------------	---

Svébytnou aktivitou je i zapojení kanceláře vládního zmocněnce do činností pracovních skupin a diskusí o reformě systému Úmluvy vedených v rámci Rady Evropy. V uplynulém roce se do těchto prací zapojili následující pracovníci:

Petr Konůpka	Řídící výbor pro lidská práva (CDDH)
	Síť vládních zmocněnců pro zastupování před Soudem
Vladimír Janoušek Pysk	Vyjednávací skupina Řídícího výboru pro lidská práva („47+1“) k přistoupení Evropské unie k Evropské úmluvě o lidských právech
Monika Hanych	Výbor Rady Evropy pro umělou inteligenci a lidská práva (WG CAI)

